

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อศึกษาประสบการณ์การบาดเจ็บ ผลกระทบ และการจัดการการบาดเจ็บของผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวจากเหตุระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวน 21 ราย และครอบครัวผู้ดูแลจำนวน 4 ราย โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคนละ 1 ครั้ง ให้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 30-45 นาที ข้อมูลที่ถอดความจากแถบเสียงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการวิเคราะห์นำเสนอแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

- 1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ได้รับบาดเจ็บโดยรวม
- 1.2 คุณลักษณะของผู้ได้รับบาดเจ็บแต่ละราย
- 1.3 ข้อมูลส่วนบุคคลของครอบครัวผู้ดูแลโดยรวม
- 1.4 คุณลักษณะของครอบครัวผู้ดูแลแต่ละราย

ส่วนที่ 2 ประสบการณ์ของผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวจากเหตุระเบิด

- 2.1 การให้ความหมายของการอยู่ในเหตุการณ์ได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิด
- 2.2 ผลกระทบและการช่วยเหลือที่ได้รับจากเหตุระเบิด
- 2.3 ความรู้สึกต่อการช่วยเหลือที่ได้รับจากเหตุระเบิด

ส่วนที่ 3 กระบวนการจัดการการบาดเจ็บและระบบบริการการช่วยเหลือที่ต้องการ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ได้รับบาดเจ็บโดยรวม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นเพศชายจำนวน 9 ราย เพศหญิงจำนวน 12 ราย มีอายุระหว่าง 50-59 ปี จำนวน 7 ราย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธจำนวน 20 ราย ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 7 ราย ระดับความรุนแรงอยู่ในระดับปานกลาง 10 ราย อาชีพก่อนเกิดเหตุรับราชการจำนวน 9 ราย อาชีพหลังเกิดเหตุส่วนใหญ่รับราชการจำนวน 7 ราย รายได้ก่อนเกิดเหตุต่อเดือนระหว่าง 10,001 -

20,000 บาท จำนวน 8 ราย รายได้หลังเกิดเหตุต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 7 ราย ระยะเวลา
 อยู่โรงพยาบาลส่วนใหญ่ไม่น้อยกว่า 1 เดือน จำนวน 8 ราย มีภาวะสุขภาพปัจจุบัน (หลังเกิดเหตุ 6 เดือน
 - 1 ปี) ส่วนใหญ่ช่วยเหลือตนเองได้บางส่วนจำนวน 13 ราย รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (N =21)

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)
เพศ		อาชีพก่อนเกิดเหตุ	
ชาย	9	รับราชการ	9
หญิง	12	รับจ้าง	4
อายุ		ไม่ได้ประกอบอาชีพแม่บ้าน	4
น้อยกว่า 20 ปี	2	บริษัท/ห้างร้าน	3
20-29 ปี	3	ค้าขาย	1
30-39 ปี	3	อาชีพหลังเกิดเหตุ	
40-49 ปี	6	รับราชการ	7
50-59 ปี	7	ไม่ได้ประกอบอาชีพแม่บ้าน	5
ศาสนา		รับจ้าง	4
พุทธ	20	บริษัท/ห้างร้าน	3
อิสลาม	1	ค้าขาย	1
ระดับการศึกษา		ข้าราชการบำนาญ	1
ประถมศึกษา	3	รายได้ก่อนเกิดเหตุ	
มัธยมศึกษา	5	ไม่มีรายได้	3
ปวส./อนุปริญญา	3	น้อยกว่า 5,000 บาท	1
ปริญญาตรี	7	5,000 - 10,000 บาท	5
ปริญญาโท	2	10,001 - 20,000 บาท	8
ปริญญาเอก	1	มากกว่า 20,000 บาท	4
รายได้หลังเกิดเหตุ		ระยะเวลาอยู่โรงพยาบาล	
ไม่มีรายได้	4	ไม่ได้นอนโรงพยาบาล	2
น้อยกว่า 5,000 บาท	1	น้อยกว่า 1 เดือน	8
5,000 - 10,000 บาท	6	1 - 2 เดือน	7
10,001 - 20,000 บาท	7	3 - 4 เดือน	2
มากกว่า 20,000 บาท	3	4 - 5 เดือน	1
ระดับความรุนแรง		มากกว่า 6 เดือน	1
เล็กน้อย	5	ภาวะสุขภาพปัจจุบัน	
ปานกลาง	10	ช่วยเหลือตนเองได้บางส่วน	13
มาก	6	ช่วยเหลือตนเองได้ทั้งหมด	8

1.2 คุณลักษณะของผู้ได้รับบาดเจ็บแต่ละราย

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 21 ราย รายละเอียดดังนี้

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 1 หญิงไทย โสด อายุ 56 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยพยาบาล ประกาศนียบัตรพยาบาลและผดุงครรภ์ อาชีพรับราชการ รายได้ก่อนและหลังเกิดเหตุระเบิดประมาณ 20,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันเป็นหัวหน้าครอบครัว ได้รับบาดเจ็บบริเวณทำอากาศยานหาดใหญ่ ลักษณะการบาดเจ็บมีแผลถลอกบริเวณสะบัก ไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลหาดใหญ่ด้วยอาการหูดื้อ แพทย์ได้ตรวจหูและทำแผล ผลการตรวจพบว่าปกติ แต่ผู้ป่วยมีอาการหูดื้ออยู่ประมาณ 3 เดือน ระหว่างนั้นรู้สึกเป็นอุปสรรคในการสื่อสารและการฟังมากจึงต้องพูดเสียงดัง ปัจจุบันอาการหูดื้อหายเป็นปกติ การบาดเจ็บครั้งนี้ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนและการดูแลจากครอบครัวทำให้รู้สึกมีกำลังใจ ปัจจุบันการดำรงชีวิตต้องระมัดระวังตัวเอง เมื่อเวลาจะไปในสถานที่เกิดเหตุบริเวณทำอากาศยานหาดใหญ่ โดยการรีบไปและรีบกลับจะไม่ใช้เวลารวมมากเหมือนก่อนเกิดเหตุ และจะไม่ไปในที่ชุมชนที่มีคนจำนวนมาก

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 2 หญิงไทย คู่ อายุ 58 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพก่อนเกิดเหตุคือรับราชการ อาชีพหลังเกิดเหตุคือข้าราชการบำนาญ รายได้ก่อนเกิดเหตุ 18,000 บาทต่อเดือน รายได้หลังเกิดเหตุ 9,000 บาท อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ ได้รับบาดเจ็บบริเวณทำอากาศยานหาดใหญ่ ลักษณะการบาดเจ็บมีข้อเท้าซ้ายผิดรูป แผลฉีกขาดเท้าขวา ได้รับการส่งตัวไปตรวจที่โรงพยาบาลหาดใหญ่ แต่บุตรสาวขอให้ย้ายไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลกรุงเทพหาดใหญ่ เนื่องจากโรงพยาบาลหาดใหญ่มีผู้ได้รับบาดเจ็บหลายราย ภายหลังการรักษาอยู่ 2 เดือนแพทย์จึงอนุญาตให้กลับไปพักผ่อนที่บ้านโดยใช้ไม้เท้าตลอด และทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บสูญเสียภาพลักษณ์จากเดิมที่เคยไปงานสังสรรค์บ่อย แต่เมื่อได้รับบาดเจ็บทำให้ไม่อยากออกจากบ้าน ได้รับการช่วยเหลือเป็นคำปรึกษาพยาบาลจากทำอากาศยานหาดใหญ่ หรือจากหน่วยงานอื่นๆ ที่มาเยี่ยมขณะอยู่โรงพยาบาลทำให้รู้สึกมีกำลังใจ

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 3 หญิงไทย คู่ อายุ 53 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพก่อนเกิดเหตุคือค้าขาย อาชีพหลังเกิดเหตุพบว่าไม่ได้ทำงานเนื่องจาก ยืนไม่ได้ ต้องให้ลูกๆ ช่วยดูแลร้านค้า รายได้ก่อนเกิดเหตุไม่แน่นอนประมาณ 5,000 บาทต่อเดือน มีรายได้หลังเกิดเหตุไม่แน่นอนและรายได้ลดลง ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ ได้รับบาดเจ็บบริเวณห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์ ลักษณะการบาดเจ็บเอ็นข้อมือขวาขาด เอ็นขาขวาฉีกขาด ได้รับการส่งตัวไปตรวจที่โรงพยาบาลกรุงเทพหาดใหญ่โดยการผ่าตัดประมาณ 10 ครั้ง เข้ารับการรักษาอยู่นาน 3 เดือน

แพทย์จึงอนุญาตให้กลับไปพักฟื้นต่อที่บ้าน แต่ไม่สามารถทำงานได้เหมือนเดิม มีความลำบากในการทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง เช่น การเข้าห้องน้ำต้องเปลี่ยนห้องน้ำใหม่เป็นโถ้วมชนิดนั่งถ่าย รู้สึกเสียภาพลักษณ์ไม่กล้ามองแผลตนเอง เดินขาเป๋และยังคงรู้สึกกลัวต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ และหลานสาวคนเล็กได้รับทุนการศึกษาจากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เป็นทุนเรียนต่อถึงระดับปริญญาตรี

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 4 หญิงไทย โสด อายุ 53 ปี นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบอนุปริญญา อาชีพก่อนเกิดเหตุคือค้าขาย อาชีพหลังเกิดเหตุพบว่าไม่ได้ทำงาน เนื่องจากภาวะสุขภาพแย่มากและมีแผลกดทับบริเวณก้นกบ รายได้ก่อนเกิดเหตุประมาณ 5,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ ได้รับบาดเจ็บบริเวณห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์ ลักษณะการบาดเจ็บบริเวณช่องท้อง แผลเปิดบริเวณขาทั้ง 2 ข้างและแก้วหูทะลุ ได้ถูกส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลกรุงเทพหาดใหญ่ รับการรักษาโดยการผ่าตัด ขณะรับการรักษาเดือนที่ 3 ผู้ป่วยมีปัญหาทางจิตต้องพบจิตแพทย์ รับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลา 5 เดือน แพทย์จึงอนุญาตให้กลับบ้าน

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 5 หญิงไทย โสด อายุ 49 ปี นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบปริญญาตรี อาชีพก่อนเกิดเหตุคือรับจ้าง อาชีพหลังเกิดเหตุพบว่าตกงาน รายได้ก่อนเกิดเหตุ 3,000 บาทต่อเดือน รายได้หลังเกิดเหตุไม่มี ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นสมาชิกครอบครัว ได้รับบาดเจ็บบริเวณห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์ ลักษณะการบาดเจ็บแผลเปิดที่หน้าอกด้านซ้าย เศษเหล็กกระเด็นถูกหน้าอก นิ้วกลางเท้าซ้ายขาด ได้รับการส่งตัวไปตรวจที่โรงพยาบาลกรุงเทพหาดใหญ่ โดยการผ่าตัด รับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลา 2 เดือน แพทย์จึงอนุญาตให้กลับบ้านได้

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 6 ชายไทย คู่ อายุ 26 ปี นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบปริญญาตรี อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือรับราชการ รายได้ไม่เปลี่ยนแปลง 12,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นหัวหน้าครอบครัว ได้รับบาดเจ็บบริเวณท่าอากาศยานหาดใหญ่ ลักษณะการบาดเจ็บแผลที่ศีรษะ คอด้านซ้าย เท้าขวาและหูด้านซ้ายมีแก้วหูทะลุ ได้รับการส่งตัวไปตรวจที่โรงพยาบาลศิริรินทร์ รับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลา 1 เดือนกว่า ขณะรับการรักษา มีผู้ดูแลเป็นภรรยาและมารดาดูแลตลอด อีกทั้งได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ผลกระทบด้านสุขภาพเกี่ยวกับแก้วหูทะลุ ปัจจุบันหายเป็นปกติ

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 7 ชายไทย โสด อายุ 25 ปี นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบปริญญาตรี อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือรับจ้าง รายได้ก่อนและหลังเกิดเหตุ 5,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นสมาชิกครอบครัว ได้รับบาดเจ็บบริเวณท่าอากาศยานหาดใหญ่ ลักษณะการบาดเจ็บแผลที่ข้อศอก มารดาเป็นผู้นำส่งโรงพยาบาล รับการรักษาในโรงพยาบาล

เป็นเวลา 2 วัน ขณะรับการรักษามีผู้ดูแลเป็นบิดา เพราะมารดาได้รับบาดเจ็บเช่นกัน ขณะที่รักษาตัวอยู่โรงพยาบาลได้มีผู้มาเยี่ยมจากหน่วยงานต่างๆ และให้ค่าปลอบขวัญ เมื่อเหตุการณ์ผ่านมาหลายเดือน อาการก็คลี่คลายลงจนปัจจุบันหายเป็นปกติ

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 8 หญิงไทย คู่ อายุ 47 ปี นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือค้าขาย รายได้ก่อนและหลังเกิดเหตุไม่เปลี่ยนแปลง 8,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นสมาชิกครอบครัว ได้รับบาดเจ็บบริเวณท่าอากาศยานหาดใหญ่ ลักษณะการบาดเจ็บมีแผลดลอกที่บริเวณต้นขา และแก้วหูทะลุ ได้เดินทางมาโรงพยาบาลด้วยตนเอง ไปที่โรงพยาบาลกรุงเทพหาดใหญ่เนื่องจากใกล้บ้าน รับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลา 2 วัน ขณะรับการรักษามีผู้ดูแลเป็นสามี ขณะที่รักษาตัวอยู่โรงพยาบาลได้มีผู้มาเยี่ยมใช้จากหน่วยงานต่างๆ และให้ค่าปลอบขวัญ ผลกระทบจากเหตุการณ์ระเบิดคือ ปัญหาการได้ยินและอาการหวัดระแวง กลัวการเดินทางออกนอกบ้านเพราะไม่ปลอดภัย

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 9 ชายไทย คู่ อายุ 51 ปี นับถือศาสนาอิสลาม การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพก่อนเกิดเหตุคือรับจ้าง อาชีพหลังเกิดเหตุพบว่าไม่ได้ทำงาน (พิการ) รายได้ก่อนเกิดเหตุมากกว่า 35,000 บาทต่อเดือน รายได้หลังเกิดเหตุขาดรายได้เนื่องจากพิการ ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นหัวหน้าครอบครัว ได้รับบาดเจ็บบริเวณท่าอากาศยานหาดใหญ่ ลักษณะการบาดเจ็บ ขาขวาฉีกขาดถึงกระดูก ขาซ้ายถูกตัดถึงขา ข้อมือซ้าย จมูก ตา ไบหน้า มีแผลฉีกขาด และมีแก้วหูทะลุ ผู้ป่วยได้ถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลหาดใหญ่ รับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลา 7 เดือน และต้องตัดขาซ้ายเหนือเข่า ขณะรับการรักษาผู้ป่วยได้เชื่อว่าเหตุการณ์ต่างๆ นั้นพระเจ้าเป็นผู้กำหนด ขณะรับการรักษามีผู้ดูแลเป็นภรรยาและบุตรสาวดูแลตลอด บุตรสาวคนโตต้องลาออกจากงานและต้องมารับหน้าที่ในการดูแลผู้ป่วย ขณะรับการรักษาดูอยู่โรงพยาบาลได้มีผู้มาเยี่ยมจากหน่วยงานต่างๆ อีกทั้งบุตรที่กำลังศึกษาอยู่ก็ได้ทุนเล่าเรียนจนถึงระดับชั้นอุดมศึกษาซึ่งเป็นทุนจากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ สำหรับบุตรสาวที่ต้องลาออกจากงานทางท่าอากาศยานหาดใหญ่จะพิจารณารับให้ทำงาน แต่บุตรสาวต้องรับงานทำเองเพราะต้องช่วยเหลือมารดาหาเงินเลี้ยงคนในครอบครัว อีกทั้งภรรยาต้องรับหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัวและต้องทำงานมากขึ้น สุขภาพของผู้ป่วยปัจจุบันก็ช่วยเหลือตนเองได้บางส่วน ต้องใช้ไม้เท้าหรือขาปลอม เพราะขาอีกข้างก็หักไม่สามารถลงน้ำหนักได้เต็มที่ บางครั้งผู้ป่วยมีอาการมึนงงหงุดหงิดง่าย ซึ่งอาจเป็นเพราะต้องมาอยู่บ้านเฉยๆ สิ่งที่ต้องการอยากให้ทางการช่วยเหลือคือด้านการเงิน เพราะเงินที่ได้รับช่วยเหลือจากหลายหน่วยงานไม่เพียงพอ และจัดหางานให้กับครอบครัว

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 10 หญิงไทย โสด อายุ 18 ปี นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือนักเรียน รายได้ก่อนและหลังเกิดเหตุไม่มี (นักเรียน)

ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นสมาชิกครอบครัว ได้รับบาดเจ็บบริเวณห้างสรรพสินค้า คาร์ฟูร์ ลักษณะการบาดเจ็บมีแผลฉีกขาดขาขวา ต้นขาขวา 2 ซม. เต้านมขวา 2 x 3 ซม. รวดโดยสาร ประจำทางได้นำส่งโรงพยาบาลหาดใหญ่โดยมีบิดาและเพื่อนอยู่ในเหตุการณ์ด้วย ได้รับการทำแผล แพทย์อนุญาตให้กลับบ้าน แต่ต้องมานอนเฝ้าไข้ผู้เป็นบิดาซึ่งมีอาการหนักกว่า สำหรับการช่วยเหลือที่ได้คือทุนการศึกษา ได้รับเงินทุนเพียงงวดเดียว หลังจากนั้นไม่ได้รับการช่วยเหลือดังกล่าว ผู้ได้รับบาดเจ็บ ยังคงรู้สึกกลัวเวลาไปในสถานที่ที่เคยเกิดเหตุ

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 11 ชายไทย คู่ อายุ 44 ปี นั้บถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือรับราชการ รายได้ก่อนและหลังเกิดเหตุไม่ เปลี่ยนแปลง 15,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นหัวหน้าครอบครัว ได้รับบาดเจ็บบริเวณห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์ ลักษณะการบาดเจ็บมีแผลฉีกขาดที่เข่าขวา 15 x 5 ซม. เข่าซ้ายบวมผิดรูป รับการรักษาที่โรงพยาบาลหาดใหญ่เป็นเวลา 22 วัน ขณะรับการรักษามีอาการ และ บุตรสาวเป็นผู้ดูแล โดยบุตรสาวจะเป็นกำลังใจที่ดีมากคอยพูดให้กำลังใจผู้ป่วยตลอดจนทำให้รู้สึก มีกำลังใจ ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ และให้ค่าปลอบขวัญ ปัจจุบันไม่สามารถทำงานหนัก ได้เหมือนเดิม

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 12 หญิงไทย คู่ อายุ 34 ปี นั้บถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบ ปริญญาตรี อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือพนักงานบริษัท รายได้ก่อนและหลังเกิดเหตุไม่เปลี่ยนแปลง 25,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นสมาชิกครอบครัว ได้รับบาดเจ็บ บริเวณท่าอากาศยานหาดใหญ่ ลักษณะการบาดเจ็บมีอาการแน่นหน้าอกแต่ไม่มีบาดแผล ได้รับการ ส่งตัวไปตรวจที่โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ และเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลา 1 วัน ขณะพัก รักษาตัวอยู่โรงพยาบาลได้มีผู้มาเยี่ยมจากหน่วยงานต้นสังกัด มอบเงินค่าปลอบขวัญให้ มีความรู้สึกดี ที่มีหน่วยงานมาช่วยเหลือ อาการปัจจุบันปกติทุกอย่าง

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 13 หญิงไทย คู่ อายุ 35 ปี นั้บถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบ ปริญญาตรี อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือพนักงานบริษัท รายได้ก่อนและหลังเกิดเหตุไม่ เปลี่ยนแปลง 18,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นสมาชิกครอบครัว ได้รับบาดเจ็บบริเวณท่าอากาศยานหาดใหญ่ ลักษณะการบาดเจ็บมีแผลฉีกขาดที่ขาขวา สันเท้าซ้าย เป็นแผลเปิดและแก้วหูซ้ายทะลุ รับการรักษาที่โรงพยาบาลสงขลานครินทร์เป็นเวลา 1 เดือน แพทย์ ใจอนุญาตให้กลับบ้านไปกายภาพต่อและไปล้างแผลทุกวัน ขณะรับรักษามีสามีเป็นผู้ดูแล ผลกระทบที่ยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบันคือไม่สามารถเดินได้เหมือนปกติ และแก้วหูทะลุยังไม่หาย เป็น อุปสรรคในการสื่อสารและการอาบน้ำเพราะต้องระวังน้ำเข้าหู และสำหรับแผลที่ขาทำให้รู้สึก สูญเสียภาพลักษณ์ ต้องสวมกางเกงตลอดไม่กล้าสวมกระโปรง ด้านจิตใจระยะแรกมีอาการนอนฝัน

ถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาโดยตลอด และไม่ยากเจอเหตุการณ์นี้อีก การช่วยเหลือที่ได้รับนั้นรัฐบาลให้ทุนการศึกษาลูก โดยรอการติดต่อจากหน่วยงานรัฐ

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 14 หญิงไทย คู่ อายุ 45 ปี นั้บถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบอนุปริญญา อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือพนักงานบริษัท รายได้ก่อนและหลังเกิดเหตุไม่เปลี่ยนแปลง 8,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นสมาชิกครอบครัว ได้รับบาดเจ็บบริเวณท่าอากาศยานหาดใหญ่ ลักษณะการบาดเจ็บมีแผลดลอกที่ขาทั้ง 2 ข้าง แก้วหูบวม หูอื้อ ได้ถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลศศิรินทร์ รับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลา 22 วัน ขณะรับการรักษา มีญาติสนิทเป็นผู้ดูแลเนื่องจากสามีได้รับบาดเจ็บพร้อมกัน ช่วงระหว่างนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล มีปัญหาในการรับส่งบุตรสาวไปโรงเรียน ต้องให้ญาติเป็นผู้มาดูแลบ้านและเลี้ยงดูบุตร ขณะพักรักษาตัวอยู่โรงพยาบาลได้มีผู้มาเยี่ยมจากหน่วยงานต่างๆ และให้คำปลอบขวัญทำให้รู้สึกดีใจ ผลกระทบที่ยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบันด้านร่างกายมีอาการชาบริเวณขาขวาเวลากลางคืน และมีตะคริวจับ สำหรับสุขภาพนั้นเป็นอุปสรรคในการทำงานมาก โดยในระยะแรกต้องนั่งทำงาน รู้สึกลำบากใจมาก เกรงใจผู้ร่วมงาน และสภาพจิตใจเกิดอาการหวาดระแวงกับเหตุการณ์ ส่วนการเดินทางหลังเกิดเหตุจะไม่โดยสารรถประจำทางเพราะกลัวเหตุการณ์ระเบิด

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 15 ชายไทย คู่ อายุ 44 ปี นั้บถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบปริญญาตรี อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือรับราชการ รายได้ก่อนและหลังเกิดเหตุ 12,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นหัวหน้าครอบครัว ได้รับบาดเจ็บบริเวณท่าอากาศยานหาดใหญ่ ลักษณะการบาดเจ็บมีแผลที่ใบหน้า หลัง เท้าซ้าย แก้วหูขวาทะลุ และหูอื้อ ได้ถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลศศิรินทร์ รับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลา 23 วัน ขณะรับการรักษา มีญาติเป็นผู้ดูแลเพราะภรรยาได้รับบาดเจ็บพร้อมกัน และช่วงระหว่างนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล มีปัญหาในการรับส่งบุตรสาวไปโรงเรียนต้องให้ญาติเป็นผู้มาดูแลบ้านและเลี้ยงดูบุตรให้ ขณะพักรักษาตัวอยู่โรงพยาบาลได้มีผู้มาเยี่ยมจากหน่วยงานต่างๆ และให้คำปลอบขวัญทำให้รู้สึกดีใจ ผลกระทบที่ยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบันมีปัญหาสุขภาพเนื่องจากแก้วหูขวาเป็นอุปสรรคในการสื่อสาร สภาพจิตใจช่วงแรกฝันถึงเหตุการณ์บ่อยๆ แต่ระยะหลังนานๆ ครั้ง

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 16 หญิงไทย อายุ 18 ปี นั้บถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือนักเรียน รายได้ก่อนและหลังเกิดเหตุไม่มี ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่เป็นบ้านเช่า ได้รับบาดเจ็บบริเวณห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์ ลักษณะการบาดเจ็บมีแผลฉีกขาดที่ขาทั้ง 2 ข้าง เอ็นขาซ้ายขาด ได้รับการรักษาตัวในโรงพยาบาล 3 เดือน ขณะอยู่โรงพยาบาลมีความรู้สึกเบื่อมากเพราะต้องอยู่บนเตียงตลอด ระหว่างนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาลเป็นช่วงหลังสอบเลยไม่ค่อยกังวล มีเพื่อนๆ และอาจารย์มาสอนการบ้านขณะพักรักษา

ตัวอยู่ สำหรับบาดแผลจะปกปิดเพราะรู้สึกเสียภาพลักษณ์ ถ้าไม่จำเป็นจะไม่สวมกระโปรงเพราะอาย และไม่ยอมให้ใครถามถึงเหตุการณ์ระเบิดเพราะอยากจะลืม สำหรับขาที่เป็นแผลเป็นอีกข้างหนึ่งขาลเล่นบาสเกตบอลได้ไม่เต็มที่ และด้านจิตใจยังรู้สึกหวาดระแวง ไม่กล้าอยู่ใกล้บริเวณที่เกิดเหตุ ขณะไปสถานที่ต่างๆ ต้องมองหาถึงขยะเพราะกลัวมีระเบิด

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 17 ชายไทย คู่ อายุ 40 ปี นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบปริญญาเอก อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือรับราชการ รายได้ก่อนและหลังเกิดเหตุไม่เปลี่ยนแปลง 20,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นหัวหน้าครอบครัว ได้รับบาดเจ็บบริเวณท่าอากาศยานหาดใหญ่ ลักษณะการบาดเจ็บมีแผลขนาด 1 x 3 ซม. และแก้วหูทะลุ ได้รับความรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลา 1 คืน แพทย์อนุญาตให้กลับบ้าน มีหน่วยงานติดตามให้ค่าทำขวัญ รู้สึกดีกับการช่วยเหลือที่ได้รับ ผลกระทบที่ได้รับคืออาการหูอื้อช่วงแรก รู้สึกรำคาญ แต่ปัจจุบันหายเป็นปกติดี

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 18 ชายไทย คู่ อายุ 30 ปี นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือรับจ้าง รายได้ก่อนและหลังเกิดเหตุไม่เปลี่ยนแปลง 12,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นหัวหน้าครอบครัว ได้รับบาดเจ็บบริเวณท่าอากาศยานหาดใหญ่ ลักษณะการบาดเจ็บแผลฉีกขาดเข่าขวา 7 ซม. ต้นขาขวา 3 ซม. และเจ็บหน้าอกมาก ได้รับความรักษาในโรงพยาบาลกรุงเทพมหานครเป็นเวลา 1 เดือน ได้รับความผ่าตัดประมาณ 3 ครั้ง ขณะพักรักษาตัวอยู่โรงพยาบาลได้มีผู้มาเยี่ยมจากหน่วยงานต่างๆ และให้ค่าปลอบขวัญ ผลกระทบคือด้านสภาพจิตใจ กลัวและหวาดระแวง

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 19 ชายไทย โสด อายุ 23 ปี นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบปวส. อาชีพก่อนเกิดเหตุคือนักศึกษา อาชีพหลังเกิดเหตุคือรับจ้าง รายได้ก่อนเกิดเหตุไม่มี รายได้หลังเกิดเหตุ 5,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันอาศัยอยู่กับญาติในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ ได้รับบาดเจ็บบริเวณห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์ ลักษณะการบาดเจ็บมีแผลฉีกขาดขาทั้ง 2 ข้าง ได้ถูกนำส่งโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร หลังจากนั้นขอไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ เพราะมีบัตรประกันสังคม เหตุการณ์ระเบิดเกิดหลังจากเรียนจบ ปวส. ได้รับความรักษาตัวในโรงพยาบาล 2 เดือนกว่า หลังจากนั้นแพทย์อนุญาตให้กลับบ้านได้มาพักที่พ่อแม่ที่บ้าน มีน้ำคอดูแลและมีเพื่อนๆ มาเยี่ยม ช่วงแรกรู้สึกเบื่อพยายามอ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ หลังจากอาการดีขึ้นก็ไปสมัครงานแต่มีปัญหาเพราะไม่สามารถยกของหนักได้ ทำงานได้ 3 เดือนก็ลาออกเนื่องจากรายได้ไม่พอจ่าย ว่างงานไป 2 เดือน และได้งานใหม่แต่มีปัญหาด้านสุขภาพคือ เมื่ออากาศหนาวมากๆ จะมีอาการขาบริเวณขาขวา ปวดมากต้องทานยาแก้ปวดเป็นประจำ

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 20 หญิงไทย คู่ อายุ 52 ปี นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบปริญญาโท อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือรับราชการ รายได้ก่อนเกิดเหตุ 29,700 บาทต่อเดือน รายได้หลังเกิดเหตุ 32,120 บาทต่อเดือน เนื่องจากผู้ได้รับบาดเจ็บประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นหัวหน้าสมาคมครอบครัว ได้รับบาดเจ็บบริเวณท่าอากาศยานหาดใหญ่ ลักษณะการบาดเจ็บเอ็นข้อเท้าฉีกขาด ได้ส่งตัวไปโรงพยาบาลศิริรินทร์ ได้รับความรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลา 2 เดือน ผลกระทบที่ได้รับคือขาเดินได้ไม่เป็นปกติ หูได้ยินไม่ชัด และกระทบด้านจิตและสังคม คือ ขาดการติดต่อกับสังคมเนื่องจากไม่ต้องการให้ใครถามถึงเหตุการณ์ระเบิด และรู้สึกว่าตนเองมีอารมณ์ฉุนเฉียว โหมโง่งาย

ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 21 ชายไทย คู่ อายุ 52 ปี นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาจบปริญญาโท อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือรับราชการ รายได้ก่อนเกิดเหตุ 28,000 บาทต่อเดือน รายได้หลังเกิดเหตุ 30,000 บาทต่อเดือน เนื่องจากผู้ได้รับบาดเจ็บประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ ปัจจุบันอาศัยในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นหัวหน้าครอบครัว ได้รับบาดเจ็บบริเวณห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์ ลักษณะการบาดเจ็บกระดูกนิ้วมือซ้ายแตกและขาด ได้ส่งตัวไปโรงพยาบาลกรุงเทพหาดใหญ่ แพทย์ได้ส่งไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ เนื่องจากมีแพทย์เฉพาะทางเกี่ยวกับการผ่าตัดต่อกระดูกนิ้ว ขณะพักรักษาตัวอยู่โรงพยาบาลได้มีผู้มาเยี่ยมจากหน่วยงานต่างๆ ผลกระทบคือ ทำงานประจำไม่ได้เหมือนเดิมจากการได้รับบาดเจ็บบริเวณนิ้ว

1.3 ข้อมูลส่วนบุคคลของครอบครัวผู้ดูแลโดยรวม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ดูแลหลักจากเหตุระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นเพศชายจำนวน 1 ราย เพศหญิงจำนวน 3 ราย มีอายุ 19, 33, 50 และ 51 ปี นับถือศาสนาพุทธจำนวน 3 ราย และศาสนาอิสลามจำนวน 1 ราย ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 2 ราย และปวส.จำนวน 2 ราย อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุไม่เปลี่ยนคือ ค้าขาย ทำงานบริษัท รับราชการ และเป็นแม่บ้าน รายได้ก่อนและหลังเกิดเหตุไม่เปลี่ยนแปลงจำนวน 3 ราย คือ 20,000, 30,000 และ 15,000 บาท แต่อีก 1 รายรายได้ลดลงจาก 7,000 บาท เหลือ 4,000 บาทต่อเดือน ระยะเวลาในการดูแลผู้ป่วยขณะอยู่โรงพยาบาลส่วนใหญ่ 4-5 เดือน จำนวน 2 ราย และ 2 เดือน จำนวน 2 ราย เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยเป็นบุตรจำนวน 2 ราย บิดา 1 ราย และภรรยา 1 ราย

1.4 คุณลักษณะของครอบครัวผู้ดูแลแต่ละราย

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครอบครัวผู้ดูแลจากเหตุระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 4 ราย รายละเอียดดังนี้

ครอบครัวผู้ดูแลรายที่ 1 หญิงไทย โสด อายุ 33 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาปริญญาตรี อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุระเบิดทำงานรัฐวิสาหกิจ รายได้ก่อนและหลังเกิดเหตุไม่เปลี่ยนแปลง 20,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันอาศัยอยู่กับผู้ได้รับบาดเจ็บ เกี่ยวข้องกับผู้ได้รับบาดเจ็บคือเป็นบุตรสาว ระยะเวลาในการดูแลขณะอยู่โรงพยาบาล 2 เดือน และระยะเวลาในการดูแลขณะอยู่บ้าน 6 เดือน ซึ่งขณะเกิดเหตุได้ทราบว่ามารดาโดนระเบิด ขณะที่มารดาป่วยอยู่โรงพยาบาลต้องเดินทางไป-กลับกรุงเทพฯ ตลอด เพราะทำงานอยู่กรุงเทพฯ โดยใช้ทุนส่วนตัว

ครอบครัวผู้ดูแลรายที่ 2 หญิงไทย โสด อายุ 19 ปี นับถือศาสนาอิสลาม จบการศึกษาปริญญาตรี อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือนักศึกษาเป็นบุตรสาวของผู้ได้รับบาดเจ็บและอาศัยอยู่ด้วยกัน ขณะเกิดเหตุได้ทราบข่าวจากญาติว่าบิดาได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิดที่สนามบิน กลัวบิดาเสียชีวิต ประมาณ 7 วันจึงทำใจได้ มีมารดาและบุตรสาวคนอื่นๆ ผลัดเปลี่ยนดูแลบิดา ช่วงบิดารักษาตัวอยู่โรงพยาบาลมารดาหยุดขายของทำให้ขาดรายได้ ได้เงินในส่วนที่ช่วยเหลือมาใช้จ่ายอย่างระมัดระวังไม่มีรายได้เลย สำหรับพี่สาวก็ต้องลาออกจากงานเพราะมาช่วยกันดูแล ทำให้ทางบ้านไม่มีรายได้ แต่มีเงินที่ทางการและหลายๆ หน่วยงานช่วยเหลือแต่ต้องใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง ระยะเวลาในการดูแลขณะอยู่โรงพยาบาลเป็นเวลา 7 เดือน หลังจากที่บิดาออกจากโรงพยาบาล มารดาต้องทำงานหนักขึ้น ขยายของมากขึ้น เพราะขาดหัวหน้าครอบครัวในการหาเลี้ยงครอบครัว

ครอบครัวผู้ดูแลรายที่ 3 หญิงไทย คู่ อายุ 50 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาอนุปริญญา อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุคือรับราชการ รายได้ก่อนและหลังเกิดเหตุ 15,000 บาทต่อเดือน ปัจจุบันอาศัยอยู่กับผู้บาดเจ็บ เกี่ยวข้องกับผู้ได้รับบาดเจ็บคือเป็นภรรยา ระยะเวลาในการดูแลขณะอยู่โรงพยาบาล 22 วัน และระยะเวลาในการดูแลขณะอยู่บ้าน 3 เดือน ขณะเกิดเหตุการณ์ระเบิดสามีและบุตรสาวได้รับบาดเจ็บพร้อมกัน ซึ่งสามีเป็นผู้โทรแจ้งข่าวให้ทราบ มีหลายหน่วยงานให้การช่วยเหลือและมาเยี่ยมให้กำลังใจ ผลกระทบที่ได้รับทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้เหมือนเมื่อก่อน

ครอบครัวผู้ดูแลรายที่ 4 ชายไทย คู่ อายุ 51 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อาชีพก่อนและหลังเกิดเหตุระเบิดคือค้าขาย รายได้ก่อนเกิดเหตุ 7,000 บาทต่อเดือน รายได้หลังเกิดเหตุ 4,000 บาทต่อเดือน เกี่ยวข้องกับผู้ได้รับบาดเจ็บคือเป็นบิดา-พี่ชาย (ในครอบครัวมีจำนวน 6 คน มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 5 คน) เป็นหัวหน้าครอบครัว ได้รับข่าวจากคนรู้จักโทรมาแจ้งข่าว บุตรชายอาการหนักมาก ต้องถูกตัดขา ในระหว่างที่ทุกคนได้รับบาดเจ็บได้โทรแจ้งญาติให้มาช่วยกันดูแล

ส่วนที่ 2 ประสบการณ์ของผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวจากเหตุระเบิด

จากการวิเคราะห์และตีความข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการศึกษา ประสบการณ์ผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัว จากเหตุระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา หัวข้อต่างๆ ดังนี้

2.1 การให้ความหมายของการอยู่ในเหตุการณ์ได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิด

ความหมายของการได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิดที่ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนออกมาจาก ประสบการณ์ของตนเอง ปรากฏออกมาในหลายมิติ ดังนี้ 1) เหมือนอยู่ในเหตุการณ์ที่ก่อความไม่สงบ 2) เหมือนอยู่ในเหตุการณ์ที่รุนแรง 3) เป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมาก และ 4) เป็นเหตุการณ์ ที่เกี่ยวกับเคราะห์กรรม โดยผู้ให้ข้อมูลสะท้อน ดังนี้

1) เหมือนอยู่ในเหตุการณ์ที่ก่อความไม่สงบ

เป็นความหมายที่ผู้ให้ข้อมูล 19 ใน 21 คน (ผู้ได้รับบาดเจ็บ) และผู้ดูแลทั้งหมด รับรู้ว่าการลอบวางระเบิดในอำเภอหาดใหญ่นั้น เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยการใช้อาวุธ คือ ระเบิด มีวัตถุประสงค์เพื่อก่อความไม่สงบในพื้นที่ที่เกิดเหตุ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีลักษณะเหมือนกับการก่อ ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“พี่ก็ได้ยินข่าวเหมือนกันว่าจะมีการลอบวางระเบิด แต่ไม่เคยคิดว่าจะเกิดขึ้นจริง ก่อน เกิดเหตุพี่นั่งอยู่ใกล้ประตูทางเข้าห้องรอผู้โดยสาร เมื่อได้ยินเสียงระเบิดตอนนั้นหูอื้อไปหมด แต่พอ ตั้งสติได้เห็นคนวิ่งวุ่นวาย ได้ยินคนพูดว่าระเบิดๆ พี่คิดว่าเหตุการณ์ขณะนั้นเหมือนเป็นการก่อความ ไม่สงบ เพราะผู้ก่อการร้ายไม่ได้ระบุว่าเป็นใคร และต้องการก่อความเสียหายในวงกว้างมากกว่า”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 9)

“การระเบิดครั้งนี้ที่รู้สึกเหมือนเป็นการก่อการร้ายใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และไม่เคยมืดคิดเลยว่าจะมีการลอบวางระเบิดจริงๆ ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่”

(ครอบครัวผู้ดูแลรายที่ 1)

2) เหมือนอยู่ในเหตุการณ์ที่รุนแรง

เป็นความหมายที่ผู้ให้ข้อมูล 17 ใน 21 คน (ผู้ได้รับบาดเจ็บ) และผู้ดูแล 2 ใน 4 คน ระบุว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเหตุการณ์ที่รุนแรงมาก การวางระเบิดจะมีอำนาจในการทำลายรุนแรง ส่งผลให้เกิดบาดเจ็บ พิการ และตาย การบาดเจ็บที่ร่างกายไม่ว่าจะรุนแรงเพียงใด จะพบอาการแสดง

ของผู้ประสบเหตุคือ มีการทำลายของอวัยวะ เกิดความเจ็บปวด เลือดออก เลือดตกใน อวัยวะเสียรูป และสูญเสียหน้าที่ของอวัยวะที่บาดเจ็บ ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“ขณะเกิดเหตุการณ์ระเบิด เสียงระเบิดดังมาก ที่หูอื้อ แก้ววูทะลุทั้งสองข้าง ตนเองได้รับบาดเจ็บขนาดในที่เกิดเหตุ ตอนนั้นมีคนมาช่วยอุ้มตนเองออกจากที่เกิดเหตุ แต่เหตุการณ์ครั้งนั้นถือว่าเป็นเหตุการณ์ที่รุนแรงมากจริงๆ เพราะนอกจากตนเองแล้วยังมีผู้คนอื่นจำนวนมากที่บาดเจ็บสาหัสเหมือนกัน”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 9)

“ขณะเกิดเหตุการณ์การลอบวางระเบิดตนเองอยู่ที่คาร์ฟูร์ ตอนนั้นความรู้สึกครั้งแรกเมื่อได้ยินเสียงดังไม่คิดว่าเป็นระเบิด คิดว่าเป็นหม้อไผ่ระเบิด แต่พอเห็นมีคนหลายคนร้องขึ้นมาว่าระเบิดก็รู้สึกตกใจกลัว เพราะตนเองก็โดนสะเก็ดที่ขาเหมือนกัน เหตุการณ์ครั้งนั้นเป็นเหตุการณ์ที่รุนแรงมาก มีคนได้รับบาดเจ็บสาหัสหลายคน”

(ครอบครัวผู้ดูแลรายที่ 1)

3) เป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลต่อคนจำนวนมาก

เป็นความหมายที่ผู้ให้ข้อมูล 15 ใน 21 คน (ผู้ได้รับบาดเจ็บ) และผู้ดูแล 3 ใน 4 คน รับรู้ว่าการลอบวางระเบิด เป็นการก่อความไม่สงบซึ่งไม่ได้ระบุหรือเจาะจงว่าเป็นตัวบุคคล แต่การลอบวางระเบิดเป็นวิธีการที่สามารถกำหนดครอบครัวของเป้าหมายได้ เช่น บริเวณศูนย์การค้า หรือในพื้นที่ที่มีผู้คนจำนวนมาก จึงทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมากในเหตุการณ์ครั้งนั้น ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“ขณะเกิดเหตุที่นั่งบริเวณรอผู้โดยสารพร้อมกับคนอื่น ๆ ที่มานั่งรอรับญาติ เมื่อเกิดเหตุระเบิดทุกคนที่อยู่ใกล้ๆ ต่างก็ได้รับบาดเจ็บ ซึ่งคิดว่าผู้ก่อเหตุต้องการก่อความวุ่นวายกับคนจำนวนมาก เพราะสถานที่เกิดเหตุเป็นศูนย์การค้าและสนามบิน ซึ่งถือว่ามีผู้คนจำนวนมาก

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 3)

“ตนเองคิดว่าผู้ก่อการร้ายใช้ระเบิดเพื่อหวังจะให้ มีผู้คนบาดเจ็บจำนวนมาก และไม่ได้เจาะจงว่าเป็นใคร ซึ่งเป็นใครก็ได้ที่อยู่ที่นี่”

(ครอบครัวผู้ดูแลรายที่ 3)

4) เป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับเคราะห์กรรม

เป็นความหมายที่ผู้ให้ข้อมูล 5 ใน 21 คน (ผู้ได้รับบาดเจ็บ) และผู้ดูแล 2 ใน 4 คน รับรู้ว่าการลอบวางระเบิดเป็นเรื่องเคราะห์กรรมของคนคนนั้น บางคนที่มีเคราะห์กรรมมากก็เสียชีวิต

ไปในทันทีที่เกิดเหตุ แต่คนที่มีความเครียดหรือกรรมน้อยก็ผ่อนหนักให้เป็นเบา อาจบาดเจ็บเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“ภรรยาและผมคิดว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจจะเป็นคราวเคราะห์มากกว่า อะไรจะเกิดมันก็ต้องเกิด ยอมรับสภาพตัวเอง มันย้อนกลับไปได้ คิดเสียว่าฟาดเคราะห์แล้วกัน เพราะผมและภรรยาก็โดนน้อยกว่าคนอื่น ก็ยังนับว่าโชคคืออยู่ครับ”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 21)

“ไม่เคยคิดว่าเหตุการณ์แบบนี้จะเกิดกับครอบครัว อาจเป็นเคราะห์กรรมของเขา มากกว่า แต่ก็ยังถือว่าโชคดีกว่าคนอื่นที่ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย คนอื่นเขาได้รับบาดเจ็บมากกว่าเรา ตั้งเยอะ”

(ครอบครัวผู้ดูแลรายที่ 3)

2.2 ผลกระทบที่เกิดขึ้นของผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวจากเหตุระเบิด

เมื่อบุคคลมีความเจ็บป่วยรุนแรงต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ทำให้ต้องเผชิญกับสิ่งที่ทำให้เกิดความเครียดที่อาจมีสาเหตุจากอาการของการบาดเจ็บ เครื่องมือและอุปกรณ์ กิจกรรมการรักษาพยาบาล ตลอดจนการพลัดพรากจากสมาชิกในครอบครัว สภาพแวดล้อมในโรงพยาบาล ทำให้ผู้ป่วยเกิดความวิตกกังวลและกลัวตายเมื่อต้องเผชิญกับความเจ็บป่วยที่คุกคามต่อชีวิต ความเครียดเหล่านี้มีผลกระทบกับสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยด้วย โดยแบ่งผลกระทบต่อผู้ป่วยและครอบครัวด้านต่างๆ คือ 1) ผลกระทบทางกาย 2) ผลกระทบทางจิตใจ และ 3) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ผลกระทบทางร่างกาย

เนื่องจากการระเบิดจะมีอำนาจในการทำลายรุนแรง ส่งผลให้เกิดบาดเจ็บ พิการ และตาย การบาดเจ็บที่ร่างกายไม่ว่าจะรุนแรงเพียงใดจะพบอาการแสดงของผู้ประสบเหตุคือ มีการทำลายของอวัยวะ เกิดความเจ็บปวด เลือดออก เลือดตกใน อวัยวะเสียรูป และสูญเสียหน้าที่ของอวัยวะที่บาดเจ็บ ซึ่งสามารถแบ่งผลกระทบทางด้านร่างกายเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) บาดเจ็บและสูญเสียอวัยวะ 2) เคลื่อนไหวลำบากและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ลดลง

1) บาดเจ็บและสูญเสียอวัยวะ การบาดเจ็บทางร่างกายไม่ว่าจะรุนแรงเพียงใด ส่วนใหญ่จะพบในลักษณะอวัยวะเสียรูป และสูญเสียหน้าที่ของอวัยวะที่บาดเจ็บ ดังเช่นผู้ได้รับบาดเจ็บรายหนึ่ง เป็นผู้หญิงวัยกลางคน ได้รับบาดเจ็บเอ็นข้อเท้าอีกขาด แก้วหูทะลุทั้งสองข้าง ชีวิตกำลังก้าวไปสู่ระดับผู้บริหาร แต่หลังเกิดเหตุชีวิตของเธอเปลี่ยนไปเนื่องจากไม่สามารถทำงานประจำได้เหมือนเดิม

เมื่อก่อนเคยออกพื้นที่เพื่อไปตรวจงาน แต่ปัจจุบันไม่สามารถไปได้เพราะเดินไม่ถนัด ต้องทำงานอยู่แต่ในสำนักงาน และเมื่อมีการประชุมจะมีปัญหาเยอะ เนื่องจากมีปัญหาการได้ยินเสียง ต้องพูดเสียงดังและเครียดมาก การคิดการตัดสินใจช้า ทำให้ชีวิตที่กำลังก้าวสู่ผู้บริหารต้องจบลง และนอกจากนี้ มีผู้ให้ข้อมูล 19 ใน 21 คน ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ระเบิดทางด้านร่างกาย เช่น มีความพิการของแขนขาและอวัยวะสำคัญอื่นๆ ไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ เช่น การมีตุ่มของอวัยวะต่างๆ เช่น นิ้วมือ แขน ขา เป็นต้น ซึ่งการใช้งานได้ไม่เหมือนเดิมเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“ต้องทนทุกข์ทรมานกับร่างกายที่ไม่ปกติ จากการใช้เครื่องมือได้เต็มที่ ที่คิดว่าตอนนี้ใช้เครื่องมือได้แค่ 50% ที่เฉื่อยช้าลงเวลาฟังเสียงคนพูดจะต้องฟัง 2 ครั้ง สำหรับการฟังที่ไม่สามารถควบคุมระดับเสียงของตัวเองได้ว่าพูดดังแค่ไหนเพราะเกิดจากการไม่ได้ยิน อ่านหนังสืออ่านก็ไม่ได้ตามัว ที่กำลังจะก้าวสู่ระดับผู้บริหาร ตำแหน่งการงานที่ก็ไปได้ด้วยดี ลองคิดว่า การรับรู้ข้างการตัดสินใจไม่แน่ใจว่าเราทำอะไรถูกไหม ร่างกายกระทบมาก ตอนนี้คงเดินไม่ได้เหมือนเดิม เดินๆ ไปก็เจ็บขา เอ็นก็เจ็บ นอนตอนกลางคืนก็ปวด ต้องทานยาแก้ปวดตลอด”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 20)

2) เคลื่อนไหวลำบากและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ลดลง มีผู้ได้รับบาดเจ็บรายหนึ่งเพศชาย วัยกลางคน เป็นหัวหน้าครอบครัว อาชีพขับรถรับจ้าง รายได้ก้อนเกิดเหตุเดือนละประมาณ 35,000 บาท ได้รับบาดเจ็บทำให้ตาบอดไป 1 ข้าง ขาซ้ายขาดเหนือเข่า และขาขวาไม่สามารถลงน้ำหนักได้เนื่องจากหัก ได้รับการผ่าตัดหลายครั้งแต่ไม่สามารถเดินได้ต้องใช้ไม้เท้าคอยพยุงตลอด หลังเกิดเหตุผู้ได้รับบาดเจ็บมีความพร้อมในการดูแลช่วยเหลือตนเอง ต้องมีสมาชิกในครอบครัวต้องพึ่งพาสมาชิกในครอบครัวในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การอาบน้ำ การเดิน การสวมเสื้อผ้า เป็นต้น และนอกจากนี้ มีผู้ให้ข้อมูล 16 ใน 21 คน ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ระเบิดทางด้านร่างกาย เช่น มีความพิการของแขนขาและอวัยวะสำคัญอื่นๆ ไม่สามารถเคลื่อนไหวหรือปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่างๆ ได้ตามปกติ ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“สุขภาพไม่ดีเท่าเดิม เหลือ 50 % เพราะเมื่อก่อนรัดผ้าได้ แต่ตอนนี้ถ้ารัดผ้า นานขามันจะช้า ขายืนนานไม่ได้ นั่งคุกเข่าพับเพียบไม่ได้ และกินข้าวได้น้อยกว่าเดิม เข้าห้องน้ำก็ลำบากจะต้องเป็นโถชักโครกเพราะเวลานั่งกลัมนั่งจะฉีก”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 3)

2.2.2 ผลกระทบทางจิตใจ

การได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิดมีผลกระทบโดยตรงแก่ผู้บาดเจ็บ ญาติพี่น้อง และสังคม นับว่าเป็นภาวะวิกฤตของผู้บาดเจ็บและครอบครัว จึงมีผลกระทบต่อจิตใจและสังคมทั้งใน

ระดับบุคคลและครอบครัว ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของแต่ละบุคคล บางคนมีการตอบสนองออกมาในลักษณะเศร้า หวาดกลัว วิดกกังวล สิ้นหวัง เอะอะโวยวาย บางคนถึงกับควบคุมอารมณ์ตัวเองไม่ได้ ซึ่งผลกระทบทางด้านจิตใจอาจจะส่งผลมาจากสมาชิกในครอบครัว ได้รับการสูญเสีย บาดเจ็บหรือเสียชีวิต ซึ่งสามารถแบ่งผลกระทบออกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) รู้สึกโกรธ 2) กลัวและหวาดระแวง และ 3) ยอมรับในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังต่อไปนี้

1) โกรธ ผู้ให้ข้อมูล 4 ใน 21 คน มีความรู้สึกโกรธต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถึงแม้เวลาผ่านไป 1 ปีแล้วก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลจะมีความรู้สึกโกรธและแสดงอาการก้าวร้าวต่อบุคคลรอบข้าง เมื่อพูดถึงเหตุการณ์ระเบิด หรือแม้แต่เวลาที่ได้ดูข่าวจากโทรทัศน์เกี่ยวกับการลอบวางระเบิด หรือการอ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งจะทำให้ย้อนกลับไปคิดในเหตุการณ์ที่เกิดกับตัวเอง ทำให้เกิดความรู้สึกโกรธขึ้นมา ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“เราไม่ลืมใจ คุณอารมณ์ไม่ได้ พอมีคนมากระตุ้นจะทำให้เราค้นเข้าไปอีก (ทำไม่จับตัวมันไม่ได้) เราโกรธ เราหาคนที่ทำเราไม่ได้ ทุกคนบอกว่าภัยเขาเกิด คำว่าภัยนี้แหละที่ทำให้แค้นมาก ทางพระพุทธศาสนาเขาบอกมาให้ปลง พยายามจะสวนกลับ คุณลองมาเป็นอันมังสิ คุณจะปลงได้ไหม ทำให้เป็นคนอารมณ์ร้าย จะมองคนในแง่ร้าย ซึ่งต่างจากเมื่อก่อนที่เป็นคนขี้เล่น อารมณ์ดี พูดคุยได้ทั้งวัน”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 20)

2) กลัวและหวาดระแวง ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ทั้งผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้ดูแลมีความรู้สึกกลัวและหวาดระแวงต่อเหตุการณ์ระเบิดที่เกิดขึ้น หลังจากเกิดเหตุจะไม่อยากออกไปนอกบ้าน เพราะคิดว่าขณะนี้ไม่มีสถานที่ไหนจะปลอดภัยเท่ากับบ้านของตนเอง ดังนั้นสถานที่ต่างๆ ที่มีผู้คนจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นห้างสรรพสินค้า งานรื่นเริงหรืองานประจำปีต่างๆ หรือแม้กระทั่งสถานที่ที่เคยถูกลอบวางระเบิดก็จะหลีกเลี่ยงไม่ไป ถ้ามีความจำเป็นต้องไปในสถานที่ดังกล่าว จะรีบไปแล้วรีบกลับ จะไม่ไปอยู่นานๆ เหมือนก่อนเกิดเหตุ ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“ถ้าเลือกได้ ไม่อยากไปมากกว่า สถานีรถไฟที่ก็ไม่ไป ที่จะไม่ไปบริเวณที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นอีก เวลาไปห้างที่จะเลือกจอดรถบริเวณที่เขาตรวจแล้วเลือกที่ปลอดภัยและไม่ไปนาน บริเวณถึงชยะก็ไม่ได้เดินหวาดระแวง และก็กลัวไปทุกเรื่อง”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 13)

“ตอนนี้ก็กลัว กลัวถึงชยะ ไม่กล้าอยู่ใกล้บริเวณนั้น เวลาไปเที่ยวงานก็ไม่กล้าไป ระแวงตลอดเวลา พยายามมองดูดำ ถึงชยะตลอดเวลา เพราะระแวง”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 18)

3) ยอมรับในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้ให้ข้อมูล 10 ใน 21 คน มีความรู้สึกต่อเหตุการณ์การลอบวางระเบิด ซึ่งช่วงเกิดเหตุส่วนใหญ่มีความคิดว่าทำไมต้องมาเกิดขึ้นกับตนเองหรือครอบครัว ตลอดจนบุคคลอันเป็นที่รัก ซึ่งทำให้ไม่ยอมรับในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป ซึ่งการปรับความคิดและความรู้สึกต่อเหตุการณ์เหล่านั้นต้องใช้เวลาในการปรับเพื่อจะยอมรับในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับการสูญเสีย ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“ช่วงแรกที่เกิดเหตุใหม่ๆ ก็ยังมีความรู้สึกแย่ๆ กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะเราก็ไม่เคยคิดร้ายใคร แล้วทำไมเราและครอบครัวต้องมาเจอกับเหตุการณ์แบบนี้ด้วย แต่ตอนนี้ความรู้สึกเริ่มดีขึ้น จะไม่คิดมากเหมือนเมื่อก่อน ผมว่าเวลาจะช่วยได้เยอะ แต่ถ้าเกิดเหตุการณ์แบบนี้อีก ไม่แน่ใจว่าจะทำใจได้อีกไหม ความรู้สึกเหล่านั้นจะกลับมาอีก”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 20)

2.2.3 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

จากเหตุการณ์ระเบิดทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บมีความพิการของอวัยวะสำคัญของร่างกาย ความพิการที่หลงเหลืออยู่ทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถกระทำบทบาทบิดาหรือมารดา บทบาทการเป็นสามีหรือภรรยา ไม่สามารถกระทำบทบาทในฐานะหัวหน้าครอบครัวที่ต้องทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว ไม่สามารถทำงานหรือประกอบอาชีพได้ดั้งเดิม บางรายไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม หรือสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตลอด ในสถานการณ์เช่นนี้ผู้ได้รับบาดเจ็บกลับเป็นผู้ที่ต้องการการช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ซึ่งสามารถจำแนกผลกระทบในด้านต่างๆ 3 ลักษณะ คือ 1) เปลี่ยนแปลงบทบาททางครอบครัว 2) รายได้ลดลง 3) สังคมหดหาย ชีวิตขาดความรื่นเริง ดังต่อไปนี้

1) เปลี่ยนแปลงบทบาททางครอบครัว ผู้ให้ข้อมูล 4 ใน 21 คน ได้รับผลกระทบจากการได้รับบาดเจ็บทำให้บทบาทหน้าที่เปลี่ยนแปลงไป จากคนที่เคยเป็นหัวหน้าครอบครัว หาเงินเลี้ยงครอบครัว กลับต้องมาอยู่บ้านเฉยๆ หรือจากคนที่เคยทำงานได้ แต่ต้องกลับทำงานได้น้อยลง ต้องคอยให้คนในครอบครัวมาช่วยเหลือดูแล ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“หลังจากกลับจากโรงพยาบาลมาอยู่บ้านเฉยๆ มันหงุดหงิดบ้าง แต่ก่อนเป็นคนใจเย็น ตอนนี้ต้องการมีคนดูแล รู้สึกเป็นภาระของครอบครัว ปกติเราเป็นคนทำงาน พอมมาอยู่บ้านเฉยๆ ก็เบื่อ ไม่เหมือนเมื่อก่อน ตอนนี้อธิบายให้เขาช่วย ขาช้างเขาต้องใส่ซาเทียม เดินยังไม่คล่องตัว ไปไหนก็ต้องมีคนช่วย ทำให้คนอื่นมีภาระก็หนักใจ เบื่อ อยู่เฉยๆ ก็เบื่อ”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 9)

2) รายได้ลดลง ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 ใน 21 ราย ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ การเกิดเหตุการณ์ระเบิดทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน หรือบาดเจ็บ พิการ ทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ ถึงแม้ว่าแรงงานที่พิการบางส่วนจะยังคงทำงานได้แต่รายได้และประสิทธิภาพการทำงานลดลง ความพิการบางประเภทอาจจะสูญเสียทั้งอาชีพและรายได้ทั้งหมด ต้องเผชิญกับปัญหาทางเศรษฐกิจ ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“ตอนที่ผมได้รับบาดเจ็บ ลูกสาวคนโตเขาก็ลาออกจากงาน และไปหางานใหม่ที่กทม. เขาดูแลจนผมหาย คนที่ 2 เรียนเทอมสุดท้ายปี 4 ที่กทม. เขาก็กลับมาดูแล หลังจากออกจากโรงพยาบาล จากปกติก็ต้องทำงาน พอปัจจุบันไม่ได้ทำงาน ค่าใช้จ่ายก็ต้องจ่ายประจำวัน ลูกไปโรงเรียน ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าน้ำค่าไฟ ผมไม่ได้ทำงาน รายได้ปกติก็ไม่พอ”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 9)

3) สังคมหดหาย ชีวิตขาดความรื่นเริง ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบทางด้านร่างกายและจิตใจ เหตุการณ์ดังกล่าวยังอยู่ในความทรงจำ มีผลทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บไม่ยอมออกไปนอกบ้านโดยไม่จำเป็น ความสนุกสนานในชีวิตเปลี่ยนแปลงไป เช่น ไม่ได้ไปพบปะกับเพื่อนๆ เหมือนก่อน เคยไปเดินเลือกซื้อของเป็นเวลานานๆ แต่หลังเกิดเหตุก็รีบซื้อรีบกลับ ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“งานสังคม เราไม่อยากจะไปเสวนาสังสรรค์อีกแล้ว พี่ทนเสียงดังไม่ได้ งานเลี้ยง, งานแต่ง ไม่ไปเลย งานศพก็ไม่ไปเป็นเวลา 1 ปี แล้ว คือเวลามันกระทบเข้ามา ถ้าคนเยอะๆ เวียนหัว รำคาญที่จะตอบ เพราะคนถามเยอะ คนถามคุณก็ต้องเล่า เล่ามากก็เหนื่อย”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 20)

2.3 ความรู้สึกต่อการช่วยเหลือที่ได้รับขณะเกิดเหตุระเบิด

จากเหตุระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ ซึ่งผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวต่างก็ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในด้านการเงินและกำลังใจจากบุคคลรอบข้าง ซึ่งกำลังใจเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวมีแรงพลังที่จะต่อสู้กับความเจ็บป่วย และการสูญเสียที่เกิดขึ้น นอกจากนี้การที่แหล่งช่วยเหลือมาจากหลายแหล่ง รูปแบบและลักษณะของการเข้าไปให้ความช่วยเหลือที่ไม่ชัดเจน และไม่มีการประสานงานต่อกันก็มีผลต่อความรู้สึกของผู้ได้รับบาดเจ็บ ซึ่งสามารถแบ่งความรู้สึกใน 2 ลักษณะ คือ 1) ประทับใจในความช่วยเหลือ และ 2) คิดว่าได้รับการช่วยเหลือไม่เท่าเทียมกันและไม่เพียงพอ

2.3.1 ประทับใจในความช่วยเหลือ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ เช่น สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์ ท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่ หน่วยงานสภากาชาด ไทย รัฐมนตรี และอีกหลายๆ หน่วยงาน การช่วยเหลือดังกล่าวจะได้รับการช่วยเหลือในด้านทุนทรัพย์ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตรจนจบระดับปริญญาตรี การเยี่ยมไข้ ทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บเกิดความ ปลอบปล้มประทับใจ ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“มีหน่วยงานราชการและเอกชนยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือมากมาย เราก็พอใจและ ตีใจในสิ่งที่เขาช่วยเหลือ จริงๆ เราก็ไม่ได้เรียกร้องสิทธิอะไร ก็ต้องขอขอบคุณทุกๆ คนที่มาให้ ความช่วยเหลือ”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 2)

2.3.2 คิดว่าได้รับการช่วยเหลือไม่เท่าเทียมกันและไม่เพียงพอ

ผู้ให้ข้อมูล 2 ใน 21 คน มีความรู้สึกไม่พึงพอใจในการช่วยเหลือที่ได้รับ ซึ่งเกิดจาก ความไม่ชัดเจนในรูปแบบการช่วยเหลือ และความไม่ต่อเนื่องในการดูแลผู้ได้รับบาดเจ็บ ดังคำ บอกเล่าที่ว่า

“พ่อยากพูดว่าหน่วยงานหรือว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้จะต้องดูแลรับผิดชอบ ตรงนี้ เขามองเพียงแค่แผลทางกาย เขาไม่เคยคิดว่าสิ่งต่างๆ เหล่านี้ แผลทางใจเจ็บปวดมากกว่า ทัศนคติต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมันเป็นเรื่องที่ยังลึก ถ้าคุณคิดว่าคุณช่วยเหลือ ช่วยเหลือแค่แผลทางกาย ที่คิดว่ามันเป็นความไม่ยุติธรรม เป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ถูกต้อง ถ้าไม่ใช่ตัวที่โดนเอง ที่ก็ไม่รู้ ความรู้สึก ที่จะไม่รู้เลยว่าสิ่งที่เกิดขึ้นตรงนี้มีรู้สึกอย่างไร ที่เมื่อคำพูดว่ามันไม่ได้เป็นความผิดของ ใคร เดียวก็หายเอง เรื่องนี้มันเกิดขึ้นแล้วไม่มีใครอยากให้เกิด เห็นความรับผิดชอบใหม่ สิ่งที่ดีที่สุด คือเขาช่วยเหลือกันไปแล้ว สมานฉันท์ คุณสมานฉันท์ทางใจที่ได้ไหม เขาอาจจะว่าเราเป็นแค่มดปลวก ตัวเล็กๆ ไม่ได้มีอะไรเลย ไม่เป็นไรหรอก ส่วนเหล่านี้เขาไม่รู้เลยว่าเป็นแผลทางใจ เป็นแผลเรื้อรัง และ รักษายากกว่าแผลทางกายมากเลย คนบางคนคิดเพียงแค่มั่นสองหมื่นเยอะมากแล้วสำหรับชีวิตคน”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 20)

“ที่ว่ามีการครบครันหนึ่งเขาโดนหนักมาก มีผู้ได้รับบาดเจ็บหลายคน ทำไม่ไม่เห็น ออกข่าวและได้รับการช่วยเหลือเหมือนบางคนเพราะโดนเกือบทั้งบ้านเลย”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 11)

ส่วนที่ 3 กระบวนการจัดการการบาดเจ็บและระบบบริการการช่วยเหลือที่ต้องการ

3.1 กระบวนการจัดการการบาดเจ็บ

หลังเกิดเหตุการณ์ระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จะเห็นได้ว่าผลกระทบทำให้เกิดการสูญเสียทั้งทรัพยากรบุคคล และการสูญเสียทางเศรษฐกิจและทรัพย์สิน ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายพยายามหาวิธีการ กระบวนการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลมาจากผลกระทบที่ได้รับ โดยสามารถสรุปกระบวนการจัดการการบาดเจ็บ ได้ 2 วิธี คือ 1) การแก้ปัญหาด้วยตนเอง และ 2) การบอกเรื่องราวกับบุคคลอื่น

1) การแก้ปัญหาด้วยตนเอง พบว่าผู้ให้ข้อมูลจำนวน 13 ใน 21 คน เลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองภายหลังเกิดเหตุระเบิด ได้แก่ การผ่อนคลายความตึงเครียดโดยการอ่านหนังสือธรรมะ หรือการปฏิบัติโดยใช้หลักทางศาสนา เช่น มีผู้ได้รับบาดเจ็บบอกว่าการได้รับบาดเจ็บในครั้งนี้เป็นบททดสอบจากพระผู้เป็นเจ้า ซึ่งตนเองจะไม่รู้สึกทุกข์หรือทรมานใดๆ เพราะทุกอย่างพระผู้เป็นเจ้าเป็นผู้กำหนด และนอกจากนี้บางรายใช้วิธีการรับประทานยาแก้ปวด รับประทานยานอนหลับ ซึ่งมีวิธีการหลากหลาย ผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายจะมีการปรับเปลี่ยนวิธีการหากพบว่าวิธีการเดิมไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“ในสภาพตอนนี้ผมไม่ได้เครียดอะไรมาก เพราะคิดว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นไม่ใช่เคราะห์กรรม แต่เป็นการทดสอบจากพระผู้เป็นเจ้า ผมก็ยอมรับสภาพที่เกิดขึ้น นึกถึงว่าพระเจ้าให้เราเจ็บ เราก็ต้องเจ็บ ก็สุดแล้วแต่พระผู้เป็นเจ้า ผมเลยไม่เครียดอะไร”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 9)

2) การบอกเรื่องราวกับบุคคลอื่น พบว่าผู้ให้ข้อมูล 9 ใน 21 คน ตัดสินใจบอกเรื่องราวความเครียดหรือปัญหาที่เกิดขึ้นหลังเกิดเหตุการณ์ระเบิดกับญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันคือ บางรายคิดว่าควรจะไปบอกญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านที่คิดว่าบุคคลดังกล่าวจะสามารถให้ความช่วยเหลือได้ ประกอบกับมีญาติพี่น้อง หรือเพื่อนบ้านที่คิดว่าบุคคลดังกล่าวจะสามารถให้ความช่วยเหลือได้ ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“ตอนนี้นั่นเองมีปัญหาทางการเงิน เพราะลูกๆ ก็ยังเรียนอยู่ และเงินที่ได้มาก็ค่อยๆ หมดไปเรื่อยๆ และคิดว่าคงไม่พอแน่เพราะภรรยาขายน้ำชาอยู่คนเดียว ตนเองไม่สามารถขับรถได้เหมือนก่อน ได้ปรึกษากับน้องชายว่าจะนำเงินส่วนหนึ่งไปลงทุนและให้น้องชายช่วยดูแลกิจการให้ เพราะตนเองไม่สามารถทำได้ และจะแบ่งเงินบางส่วนให้น้องชาย”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 9)

3.2 ระบบบริการการช่วยเหลือที่ต้องการ

เหตุการณ์ระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ ขณะเกิดเหตุการณ์ผู้ได้รับบาดเจ็บต่างก็พยายามช่วยเหลือตนเองและครอบครัว นอกจากนี้ก็มีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่เข้าไปให้ความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นร้านคอนกรีตนำผู้ได้รับบาดเจ็บออกมาจากที่เกิดเหตุ การนำส่งโรงพยาบาล ระบบการช่วยเหลือหลังเกิดเหตุ และวิธีการรับการดูแลอย่างต่อเนื่อง แต่ในสถานการณ์ที่รีบด่วนและมีจำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก และจำกัดด้วยบุคลากร ดังนั้นระบบบริการที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการสามารถแบ่งเป็น 1) ให้มีการดูแลอย่างต่อเนื่อง 2) ให้มีระบบจำแนกความช่วยเหลือรายบุคคลที่ชัดเจน 3) ให้มีสิทธิเลือกสถานพยาบาล และ 4) ให้มีระบบการนำส่งโรงพยาบาลที่รวดเร็ว

1) ให้มีการดูแลอย่างต่อเนื่อง ผู้ให้ข้อมูล 18 ใน 21 คน ต้องการให้มีการดูแลอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะมีผู้เข้ามาให้การช่วยเหลือหลายฝ่าย แต่สำหรับคำรักษาพยาบาลจะมีสถานที่เกิดเหตุเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งบางหน่วยงานจะมีสัญญาในการสิ้นสุดคำรักษา แต่สำหรับผู้ได้รับบาดเจ็บบางรายยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้ารับการรักษอย่างต่อเนื่อง เช่น ขาขาดต้องได้รับการบำบัดทางกายภาพ มีแผลกดทับจากการนอนนานๆ ต้องมีการรักษาต่อ อากาธาของขา การติ่งรังของเนื้อเยื่อหรือแม้กระทั่งอาการทางจิตซึ่งต้องการให้มีหน่วยบำบัดเข้าไปให้การช่วยเหลือ ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“ช่วงแรกๆ เขามาดูแลบ่อยๆ แต่ช่วงหลังเขาหายไปเลยไม่มีมาดูแลเรา ถ้าจะมีหน่วยงานมากก็ดี เช่น หมอจิตแพทย์ ตอนนั้นก็กลัว ระวัง ไม่เป็นสุขเลย ถ้ามีก็จะทำให้เรามีกำลังใจขึ้น”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 8)

“ค่าเล่าเรียนจ่ายให้เป็นเดือน ให้น้องด้วย ได้ครั้งแรกประมาณสามหมื่นบาท หลังจากนั้นก็ได้ไปอีกเลย หนูไม่ได้ติดต่อกลับ ไม่หวังว่าเขาจะให้ ถ้าเขาให้ก็ดี แต่ถ้าไม่ให้ก็ไม่รู้จะเรียกร้องยังไง”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 10)

2) ให้มีระบบจำแนกความช่วยเหลือรายบุคคลที่ชัดเจน จากเหตุการณ์ระเบิดพบว่าผู้ให้ข้อมูล 14 ใน 21 คน ต้องการความช่วยเหลือระบบจำแนกความช่วยเหลือรายบุคคลที่ชัดเจน เนื่องจากในเหตุการณ์เกิดเหตุในระยะแรกความช่วยเหลือส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปคำรักษาพยาบาล เงินปลอบขวัญ และการค่าเล่าเรียนบุตร แต่ผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้ดูแลแต่ละครอบครัวมีผลกระทบและความต้องการช่วยเหลือที่ต่างกัน ซึ่งในขั้นต้นต้องการหน่วยงานมาคัดกรองความช่วยเหลือที่แต่ละรายต้องการ เพื่อจะได้ตอบสนองตรงตามความต้องการของผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวได้ตรงประเด็น ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“อยากให้ผู้ใช้ช่วยเหลือประเมินการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ เพราะแต่ละครอบครัวมีความต้องการที่ต่างกัน บางครอบครัวต้องการด้านการเงิน แต่บางครอบครัวหรือบางคนต้องการการดูแลทางด้านจิตใจ”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 18)

3) ให้มีสิทธิการเลือกสถานพยาบาล ผู้ให้ข้อมูล 6 ใน 21 คน ให้ข้อมูลว่า ขณะเกิดเหตุนั้น ได้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก ซึ่งการนำส่งโรงพยาบาลได้รับการช่วยเหลือจากโรงพยาบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่ได้เป็นผู้ตัดสินใจในการเลือกสถานบริการในการรักษา ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“เราส่งขึ้นรถไป ก็นั่งกันไป ไม่รู้ว่าเขาพาไปไหน รู้อีกครั้งเมื่อถึงโรงพยาบาลแล้ว ผู้นำส่งไม่ได้ถามเลยว่าจะไปโรงพยาบาลไหน ผมมีสิทธิอะไรอยู่ที่ไหน คิดว่าถ้ามีการคัดกรองตั้งแต่ที่เกิดเหตุ และจัดระบบให้ดีก็จะทำให้ระบบการนำส่งไม่วุ่นวายอย่างนี้”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 17)

4) ให้มีระบบการบริการนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลที่รวดเร็ว ผู้ให้ข้อมูล 4 ใน 21 คน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลล่าช้า เนื่องจากในเหตุการณ์ระเบิดในอำเภอหาดใหญ่ครั้งนั้น เกิดขึ้นพร้อมกัน 2 แห่ง คือ สนามบินนานาชาติหาดใหญ่และห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์ ซึ่งผู้ได้รับบาดเจ็บบางส่วนคิดว่าระบบการนำส่งยังล่าช้าเพราะผู้ได้รับบาดเจ็บรออยู่ในที่เกิดเหตุประมาณ 30 นาที และในระหว่างการนำผู้ได้รับบาดเจ็บส่งโรงพยาบาลไม่ได้มีการปฐมพยาบาลห้ามเลือด ทำให้สูญเสียเลือดมากในระหว่างการนำส่งโรงพยาบาล ดังคำบอกเล่าที่ว่า

“รอนานพอสมควร ถ้าเกิดอุบัติเหตุก็ถือว่าช้า แต่ก็นั่งรอเฉยๆ ไม่รู้จะทำอะไร ในภาวะปกติของเมืองหาดใหญ่ถือว่ายังไม่พร้อมสำหรับเหตุฉุกเฉิน เป็นสนามบินระดับนานาชาติแล้ว รถพยาบาล หน่วยปฐมพยาบาลน่าจะเร็วกว่านี้ แต่ไม่ได้มีการปฐมพยาบาล ขนาดตนเองเสียเลือดเยอะมากระหว่างทาง”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บรายที่ 6)

การให้ความหมายของการอยู่ในเหตุการณ์ได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิด

1. เหมือนอยู่ในเหตุการณ์ที่ก่อความไม่สงบ
2. เหมือนอยู่ในเหตุการณ์ที่รุนแรง
3. เป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมาก
4. เป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับเคราะห์กรรม

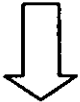

ผลกระทบที่เกิดขึ้นของผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวจากเหตุระเบิด

1. ผลกระทบทางกาย
 - 1.1 บาดเจ็บและสูญเสียอวัยวะ
 - 1.2 เคลื่อนไหวลำบากและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ลดลง
2. ผลกระทบทางจิตใจ
 - 2.1 โกรธ
 - 2.2 กลัวและหวาดระแวง
 - 2.3 ยอมรับในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
3. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
 - 3.1 เปลี่ยนแปลงบทบาททางครอบครัว
 - 3.2 รายได้ลดลง
 - 3.3 สังคมหดหาย ชีวิตขาดความรื่นเริง

กระบวนการจัดการการบาดเจ็บ

1. การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง
2. การบอกเรื่องราวกับบุคคลอื่น

ความรู้สึกต่อการช่วยเหลือที่ได้รับ

1. ประทับใจในความช่วยเหลือ
2. คิดว่าได้รับการช่วยเหลือไม่เท่าเทียมกันและไม่เพียงพอ

ระบบการช่วยเหลือที่ต้องการ

1. ให้มีการดูแลอย่างต่อเนื่อง
2. ให้มีระบบจำแนกความช่วยเหลือรายบุคคลที่ชัดเจน
3. ให้มีสิทธิเลือกสถานพยาบาล
4. ให้มีระบบการนำส่งที่รวดเร็ว

ภาพที่ 1 แสดงประสบการณ์การบาดเจ็บของผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวจากเหตุระเบิดในพื้นที่
อำเภอหาดใหญ่

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ได้แยกอภิปรายตามการให้ความหมายของการได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิด ผลกระทบและการช่วยเหลือที่ได้รับจากเหตุระเบิด ความรู้สึกต่อการช่วยเหลือที่ได้รับจากเหตุระเบิด และกระบวนการจัดการการบาดเจ็บและระบบบริการการช่วยเหลือที่ต้องการ ซึ่งอภิปรายได้ดังนี้

1. การให้ความหมายของการอยู่ในเหตุการณ์ได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิด

เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนการให้ความหมายของการอยู่ในเหตุการณ์ได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิดออกมาใน 4 ลักษณะ คือ 1) เหมือนอยู่ในเหตุการณ์ที่ก่อความไม่สงบ 2) เหมือนอยู่ในเหตุการณ์ที่รุนแรง 3) เป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลต่อคนจำนวนมาก และ 4) เป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับเคราะห์กรรม ซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 เหมือนอยู่ในเหตุการณ์ที่ก่อความไม่สงบ

เป็นความหมายของผู้ที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ โดยรับรู้ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเหมือนอยู่ในเหตุการณ์ที่ก่อความไม่สงบ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าก่อนหน้านี้มีข่าวทั้งหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรือคำบอกเล่าจากเพื่อนๆ หรือผู้ที่รู้จักที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกี่ยวกับการก่อความไม่สงบในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งมีการใช้อาวุธลอบสังหาร การลอบวางระเบิดตามสถานที่สำคัญต่างๆ ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้เสียชีวิตเกือบทุกวัน และจากกระแสข่าวว่าจะมีการลอบวางระเบิดในสถานที่สำคัญในอำเภอหาดใหญ่ เช่น สถานีราชการ ห้างสรรพสินค้า แต่ไม่คิดว่าจะมีเหตุการณ์ลอบวางระเบิดเกิดขึ้นจริง คิดว่าเป็นการขู่มากกว่า แต่เมื่อได้เผชิญกับเหตุการณ์การลอบวางระเบิดด้วยตนเอง และจากการรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาก่อนแล้วนั้น ทำให้ผู้ให้ข้อมูลต่างคิดว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีอิทธิพลจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส (รวมทั้งสงขลาและสตูลในบางครั้ง) ในรอบ 11 ปีย้อนหลังตั้งแต่ปี 2536-2546 มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น 748 ครั้ง หรือเฉลี่ยปีละ 68 ครั้ง แต่ในปี พ.ศ.2547 และ 2548 เหตุการณ์ความรุนแรงพุ่งสูงขึ้นไปอย่างรุนแรงยับยั้ง กล่าวคือ ในปี พ.ศ.2547 เกิดเหตุการณ์ความรุนแรง 1,843 ครั้ง ในปี พ.ศ.2548 เกิดเหตุ 1,703 ครั้ง รวมทั้งสองปีที่ผ่านมาเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงหรือความไม่สงบ 3,546 ครั้ง โดยเฉลี่ยเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในรอบสองปีที่ผ่านมาปีละ 1,773 ครั้ง หรือเดือนละ 147.75 ครั้ง (ศูนย์ข่าวอิศรา, 2549) และในระยะหกเดือนหลังของปี พ.ศ. 2547 ขบวนการก่อการร้ายเริ่มพัฒนาการใช้ระเบิดรูปแบบต่างๆ เพื่อการก่อการร้าย เช่น การใช้ระเบิดที่จุดชนวนด้วยโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone Bomb) ระเบิดที่บรรจุไว้ในรถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์ หรือการใช้ระเบิดที่บรรจุไว้ในถังดับเพลิงเพื่อตบตาเจ้าหน้าที่ นอกจากนั้นยังมีการใช้

ยุทธวิธีวางระเบิดล่อให้เจ้าหน้าที่มาตรวจสอบแล้วใช้ระเบิดลูกที่สองทำร้ายเจ้าหน้าที่ (คเซนทร์, 2548) ผลกระทบดังกล่าวสร้างความหวาดกลัวให้กับประชาชน และผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดใกล้เคียงเป็นอย่างมาก อีกทั้งรัฐต้องทุ่มเทงบประมาณและกำลังพลลงไปในการเฝ้าระวัง คุ้มครองรักษาความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน

1.2 เหมือนอยู่ในเหตุการณ์ที่รุนแรง

ในส่วนของ การให้ความหมายว่าเหมือนอยู่ในเหตุการณ์ที่รุนแรง ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รับรู้ว่าการลอบวางระเบิดมีอำนาจในการทำลายสูงมาก และมีความรุนแรงสามารถทำลายชีวิตและทรัพย์สินชั่วพริบตา จากแรงระเบิดที่รุนแรงทำให้มีผู้เสียชีวิตทันทีที่เกิดเหตุ บางรายขาด หรือไปเสียชีวิตในโรงพยาบาล

ผู้ให้ข้อมูลเล่าว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรุนแรงมาก เมื่อได้ยินเสียงระเบิดฝ่าเพดานหล่นลงมา มีฝุ่นตลบไม่เห็นอะไรเลย ผลจากฝ่าเพดานตกลงมาทำให้ผู้ที่อยู่ใกล้บริเวณดังกล่าวถูกฝ่าเพดานตกลใส่ศีรษะหรือหลัง ทำให้ศีรษะแตกหรือมีแผลถลอก ซึ่งแรงระเบิดที่กระแทกอาคารจะเพิ่มแรงจากแรงระเบิดหรือเกิดจากการถล่มของอาคาร ดังนั้นการบาดเจ็บที่พบอาจเกิดประมาณร้อยละ 20 นอกจากนี้สะเก็ดระเบิดยังทำให้มีบาดแผลทั่วร่างกาย สำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบน้อยที่สุดก็อาจจะมีปัญหาเรื่องการได้ยินจากแก้วหูทะลุ ซึ่งเกิดจากแรงอัด (Primary blast injury) ซึ่งมองไม่เห็นเคลื่อนที่ได้เร็วกว่าเสียง แต่โอกาสการบาดเจ็บจะลดลงตามระยะห่างเนื่องจากแรงอัดจะลดลงตามระยะห่างที่เพิ่มขึ้น (คเซนทร์, 2548) ผลกระทบจากความรุนแรงของการลอบวางระเบิดพบว่า นอกจากการได้รับบาดเจ็บหรือการเสียชีวิตของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ลอบวางระเบิดแล้ว ยังมีความเสียหายที่ได้รับในที่เกิดเหตุด้วย โดยสถานที่เกิดเหตุถูกทำลายต้องสูญเสียงบประมาณในการซ่อมแซมเป็นอย่างมาก ส่วนความเสียหายหลังเกิดเหตุคือประชาชนทั่วไปไม่มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยในสถานที่ที่เคยเกิดเหตุ ทำให้มีผู้คนไปใช้บริการน้อย หรือจะไปใช้บริการเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น โดยจะรีบไปและรีบกลับไม่ใช้เวลานานเหมือนก่อนเกิดเหตุระเบิด ดังนั้นความรุนแรงจากเหตุระเบิดนอกเหนือจากการทำลายชีวิตและทรัพย์สินแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์และประชาชนทั่วไปไปความรู้สึกไม่ปลอดภัยในสถานที่ที่เคยมีการลอบวางระเบิด

1.3 เป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมาก

การใช้ระเบิดเป็นวิธีที่กลุ่มผู้ก่อการร้ายนิยมใช้มากที่สุดวิธีหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการวางระเบิดหรือการใช้ระเบิดพลีชีพ เนื่องจากมีอำนาจในการทำลายล้างรุนแรง สะดวกในการซ่อนพราง ใช้คนในการปฏิบัติการน้อย และยากในการถูกตรวจสอบ เป็นวิธีที่สามารถกำหนดกรอบของเป้าหมายได้ระดับหนึ่ง โดยกลุ่มเป้าหมายในครั้งนี้เป็นบริเวณสาธารณะ คือสนามบินนานาชาติขนาดใหญ่ และ

ห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์ ผลจากการวางระเบิดทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก แรงระเบิดทำให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตรวม 74 ราย บาดเจ็บสาหัส 15 ราย บาดเจ็บปานกลาง 34 ราย บาดเจ็บเล็กน้อย 23 ราย เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ 1 ราย และเสียชีวิตในโรงพยาบาล 1 ราย และช่วงเวลาการเกิดเหตุระเบิดใกล้เคียงกัน รูปแบบการบาดเจ็บในการระเบิดขนาดใหญ่ที่มีอาคารถล่ม (structural collapse bombing) จำนวนผู้บาดเจ็บเฉลี่ยประมาณ 100-200 ราย ร้อยละ 90 ผู้เสียชีวิตจะตายในที่เกิดเหตุ จำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ขนาดของระเบิด เวลาเกิดเหตุ ชนิด ขนาดและโครงสร้างของอาคาร (คเซนทร์, 2548) สอดคล้องกับการศึกษาของ ไรท์, บินนี่ และคังเกลอร์ (Wright, Binney & Kunkler, 1994) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการลอบวางระเบิดบริเวณสนามฟุตบอล แรงระเบิดทำให้มีผู้เสียชีวิตถึง 95 คนในที่เกิดเหตุ นอกจากนี้พบว่า การวางระเบิดจะมีผลต่อคนจำนวนมากขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมาย อาจเป็นตัวบุคคลหรือองค์กรหน่วยงานของฝ่ายตรงข้าม ลักษณะเป้าหมายอาจเป็นเป้าหมายเจาะจง เช่น ทหาร ตำรวจ สถานที่ราชการ หรือเป้าหมายสาธารณะ เช่น รถประจำทาง ศูนย์การค้า ย่านธุรกิจ หรือสถานพยาบาลก็ได้ ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวควรมีมาตรการที่เข้มงวดในการตรวจตราวัตถุระเบิด

1.4 เป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเคราะห์กรรม

การเกิดเหตุการณ์ระเบิดในครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลเล่าว่าอาจเป็นผลมาจากเคราะห์กรรมของตนเอง ดังคำบอกเล่าที่ว่า "ตัวผมยังเคราะห์ดีดีกว่าคนอื่นที่บาดเจ็บเล็กน้อย แต่คนอื่นเขาเคราะห์ร้ายเลยได้รับบาดเจ็บสาหัส" เรื่องเวรและกรรมเป็นหลักใหญ่ในพระพุทธศาสนาที่สอนให้พุทธศาสนิกชนเชื่อถือว่า ใครทำกรรมสิ่งใดไว้ถ้าเป็นกรรมดี กรรมดีนั้นจะกลับมาให้ผลแก่ตน ถ้าเป็นกรรมชั่ว กรรมชั่วนั้นก็จะกลับมาให้ผลแก่ตนเช่นเดียวกันหรือเรียกว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว (วิชัย, 2544) ความเชื่อในกฎแห่งกรรม ความเชื่อในเรื่องผลของการกระทำ และอานิสงส์ของการทำดีที่จะช่วยให้ตนเองครอบครัวและผู้ที่ยรักมีความสุข สอดคล้องกับพระธรรมคำสอนของพุทธศาสนาในเรื่องกรรมที่กล่าวโดยธรรมปิฎกที่ว่า กรรม แปลตามศัพท์ว่า การงาน หรือการกระทำที่ประกอบไปด้วยเจตนา หรือความจงใจ ซึ่งการทำดี กรรมดี ที่เรียกว่ากุศลกรรมนั้น จะเกิดขึ้นในจิตใจ มีผลต่อจิตใจก่อน แล้วจึงเสนอผลนั้นออกมาภายนอก ซึ่งในภาวะที่จิตเป็นกุศลนั้น จะก่อให้เกิดความสุขขึ้นในจิตใจที่เรียกว่า สุขวิบาก (ป.อ.ประยุตโต, พระ, 2542 อ้างตาม สุภัก, 2547) ดังนั้นความเชื่อเรื่องเคราะห์กรรมเป็นกลวิธีในการยอมรับความจริง และไม่ไปถือโทษต่อผู้อื่น ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นจากเคราะห์กรรมของตนเองเท่านั้น ทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บสามารถปรับเปลี่ยนความรู้สึกที่โกรธแค้น และกลับมายอมรับความเป็นจริงได้มากขึ้น

2. ความรู้สึกต่อการช่วยเหลือที่ได้รับขณะเกิดเหตุระเบิด

จากเหตุระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลต่างก็ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในด้านการเงินและกำลังใจจากบุคคลรอบข้าง ซึ่งกำลังใจเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวมีแรงพลังที่จะต่อสู้กับความเจ็บป่วย และการสูญเสียที่เกิดขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็พบว่าผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวบางส่วนรู้สึกว่าการช่วยเหลือต่างๆ มีความไม่เท่าเทียมกันและยังไม่เพียงพอ ดังนั้นการช่วยเหลือดังกล่าวผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวมีความรู้สึกด้วยกันใน 2 ลักษณะ คือ 1) ประทับใจในความช่วยเหลือ และ 2) คิดว่าได้รับการช่วยเหลือไม่เท่าเทียมกันและไม่เพียงพอ

2.1 ประทับใจในความช่วยเหลือ

ผู้ให้ข้อมูลเล่าว่าได้รับการช่วยเหลือจากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ท้าวสุทนต์คำคาร์พัวร์ ทำอาภาศยานหาดใหญ่ หน่วยงานสภากาชาดไทย รัฐมนตรี และอีกหลายๆ หน่วยงาน การช่วยเหลือดังกล่าวจะได้รับการช่วยเหลือในด้านทุนทรัพย์ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตรจนจบระดับปริญญาตรี การเยี่ยมไข้ ทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บเกิดความปลาบปลื้ม ประทับใจ เนื่องจากการช่วยเหลือดังกล่าวผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวต่างก็ไม่ได้คาดคิดว่าจะได้รับการช่วยเหลือจากคำพูดที่ว่า "มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาช่วยเหลือเยอะมาก รู้สึกประทับใจเป็นอย่างมากในการช่วยเหลือที่ได้รับ ไม่เคยคิดเลยว่าจะมีหลายหน่วยงานมาให้การช่วยเหลือมากมายอย่างนี้" ทั้งนี้การเกิดเหตุการณ์ร้ายภัยพิบัติมีหลายชนิด ทั้งที่เกิดจากมนุษย์เป็นผู้กระทำและเกิดจากธรรมชาติ จะเห็นว่าที่ผ่านมาประเทศไทยประสบภัยภัยพิบัติจนนับไม่ถ้วน เช่น การเกิดพายุเฮอร์มิเคนที่ภาคใต้เมื่อประมาณปี พ.ศ.2533 เกิดความเสียหายอย่างมากมายมหาศาล นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์น้ำท่วมในอีกหลายๆ พื้นที่ ล่าสุดเหตุการณ์ภัยพิบัติครั้งใหญ่ที่สุดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เมื่อ พ.ศ.2547 คือ คลื่นยักษ์สึนามิ ใน 6 จังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน สำหรับประชาชนชาวไทยไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงใดๆ ต่างร่วมกันให้ความช่วยเหลือทั้งในเรื่องขวัญกำลังใจและกำลังใจทรัพย์ ซึ่งจะเห็นได้จากหลายๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมัทนี และไชรยา (2548) เกี่ยวกับบทบาทและบทเรียนของนักศึกษาในการช่วยเหลือครอบครัวผู้สูญเสียจากเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าครอบครัวผู้สูญเสียได้รับผลกระทบมากมาย โดยเฉพาะครอบครัวผู้สูญเสียได้รับความบอบช้ำทางจิตใจเป็นอย่างมาก รูปแบบการช่วยเหลือที่ได้รับคือ การศึกษาเพื่อเด็กและแม่ที่ทุกข์ยากจากเหตุร้ายในภาคใต้ แต่การช่วยเหลือแต่เม็ดเงินอย่างเดียวไม่สามารถดับความทุกข์ในใจได้ การช่วยเหลือครอบครัวผู้สูญเสียจึงต้องคำนึงถึงมิติทางด้านจิตใจควบคู่กัน ต้องสร้างให้คนในสังคมเกิดความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจ

และให้กำลังใจ เพื่อให้ครอบครัวผู้สูญเสียสามารถดำเนินชีวิตอย่างไม่สิ้นหวัง โดดเดี่ยว และหลุดพ้นจากความขมขื่น ความทุกข์ระทมที่ประสบ

2.2 คิดว่าได้รับการช่วยเหลือไม่เท่าเทียมกันและไม่เพียงพอ

ผู้ให้ข้อมูลมีความรู้สึกไม่พึงพอใจในการช่วยเหลือที่ได้รับ เพราะคิดว่าการช่วยเหลือดังกล่าวไม่มีความเป็นธรรม ดังคำบอกเล่าที่ว่า “บางคนเจ็บมากกว่าตนเองแต่ทำไมไม่ได้รับความช่วยเหลือที่น้อยกว่าตัวเอง” ซึ่งในการพิจารณาการช่วยเหลือนั้น ผู้ให้ข้อมูลไม่ได้รับทราบข้อกำหนดต่างๆ ในการพิจารณาความช่วยเหลือ ซึ่งไม่ได้มีการให้ข้อมูลอย่างเป็นรูปแบบที่ชัดเจน และควรมีการพิจารณาคัดกรองความต้องการการช่วยเหลือของผู้ป่วย เพราะผู้ป่วยแต่ละรายมีความต้องการความช่วยเหลือที่แตกต่างกัน บางรายต้องการค่าปลอบขวัญ แต่บางรายต้องการเพียงแค่กำลังใจเท่านั้น

ผู้ให้ข้อมูลเล่าว่าการช่วยเหลือที่ได้รับในด้านการรักษาพยาบาล ส่วนใหญ่สถานที่เกิดเหตุคือ ห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์และสนามบินนานาชาติหาดใหญ่จะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องค่ารักษาพยาบาล ผู้ให้ข้อมูลเล่าว่าในเรื่องค่ารักษาพยาบาลนั้นจะมีการทำสัญญากำหนดวันสิ้นสุดการรับผิดชอบเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นว่า ผู้ได้รับบาดเจ็บส่วนใหญ่จะไม่หายเป็นปกติ ต้องมีการดูแลรักษาผลต่อขณะกลับบ้านโดยต้องมีคนทำแผลทุกวัน เพราะการดูแลรักษาผู้บาดเจ็บจากระเบิดจะเหมือนกับการดูแลผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุอื่นๆ แต่มีข้อพิจารณาว่ามักมีการบาดเจ็บหลายระบบ บาดแผลเป็นแผลสกปรก มีการปนเปื้อนสูง การล้างแผลและการตัดเนื้อตายให้เหมาะสมจะช่วยให้ผู้บาดเจ็บรอดชีวิตได้โดยไม่มีปัญหาภาวะแทรกซ้อนจากการติดเชื้อของแผล (เคเซนทร์, 2548) ดังนั้นปัญหาทางด้านสุขภาพควรมีการตรวจวินิจฉัยให้แน่นอนก่อนว่าผู้ป่วยหายเป็นปกติแล้ว จึงจะมีการสิ้นสุดการรับผิดชอบต่อค่ารักษาพยาบาล

นอกจากนี้พบว่าผู้ให้ข้อมูลบางส่วนมีความต้องการในการดูแลรักษาเยียวยาจิตใจ ควรมีการส่งเจ้าหน้าที่จากศูนย์สุขภาพจิตเข้ามาช่วยดูแลเรื่องจิตบำบัด ทั้งผู้ป่วยและญาติของผู้ป่วย เพราะผู้ให้ข้อมูลบางส่วนมีความหวาดกลัวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

3. ผลกระทบที่ได้รับของผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวจากเหตุระเบิด

เมื่อบุคคลมีความเจ็บป่วยรุนแรงต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลทำให้ต้องเผชิญกับสิ่งที่ทำให้เกิดความเครียดที่อาจมีสาเหตุจากอาการของการบาดเจ็บ เครื่องมือและอุปกรณ์ กิจกรรมการรักษาพยาบาล ตลอดจนการพลัดพรากจากสมาชิกในครอบครัว สภาพแวดล้อมในโรงพยาบาลทำให้ผู้ป่วยเกิดความวิตกกังวลและกลัวตายเมื่อต้องเผชิญกับความเจ็บป่วยที่คุกคามต่อชีวิต ความเครียดเหล่านี้มีผลกระทบกับสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยด้วย โดยแบ่งผลกระทบต่อผู้ป่วย

และครอบครัวด้านต่างๆ คือ 1) ผลกระทบทางกาย 2) ผลกระทบทางจิตใจ และ 3) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังรายละเอียดดังนี้

3.1 ผลกระทบทางกาย

เนื่องจากการระเบิดจะมีอำนาจในการทำลายรุนแรง ส่งผลให้เกิดบาดเจ็บ พิการ และตาย การบาดเจ็บที่ร่างกายไม่ว่าจะรุนแรงเพียงใดจะพบอาการแสดงของผู้ประสบเหตุคือ มีการทำลายของอวัยวะ เกิดความเจ็บปวด เลือดออก เลือดตกใน อวัยวะเสียรูป และสูญเสียหน้าที่ของอวัยวะที่บาดเจ็บ ซึ่งสามารถแบ่งผลกระทบทางด้านร่างกายเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) บาดเจ็บและสูญเสียอวัยวะ และ 2) เคลื่อนไหวลำบากและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ลดลง

3.1.1 บาดเจ็บและสูญเสียอวัยวะ

ผู้ได้รับบาดเจ็บส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ระเบิดทางด้านร่างกาย มีความพิการของแขนขาและอวัยวะสำคัญ การผิดรูปของอวัยวะต่างๆ เช่น นิ้วมือ แขน ขาดำบอกเล่าที่ว่า “ผมขาขาดเลยเข้า ตาเสียหนึ่งข้าง แก้วหูทะลุ และแผลตามร่างกายจากการโดนสะเก็ดระเบิดอีกมากมาย” การได้รับบาดเจ็บและสูญเสียอวัยวะทำให้ผู้ป่วยต้องรับการรักษาอยู่ในโรงพยาบาลเป็นเวลาประมาณ 4 เดือน และขณะรับการรักษาในโรงพยาบาลผู้ป่วยต้องเข้ารับการผ่าตัดอยู่หลายครั้ง ถึงแม้จะออกจากโรงพยาบาลแต่ความพิการก็ยังคงเป็นอุปสรรคในการเคลื่อนไหว ต้องมีการทำกายภาพบำบัด และต้องใส่ขาเทียม สอดคล้องกับการศึกษาของไซมอนและบลัม (Simon & Blum, 1987) พบว่าหลังจากได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิด ผู้ได้รับบาดเจ็บส่วนใหญ่ได้รับบาดเจ็บรุนแรง กระดูกหัก สูญเสียอวัยวะ และอวัยวะเสียรูป ผลกระทบเหล่านี้ทำให้ต้องเข้ารับการรักษาตัวอยู่เป็นเวลานาน และนอกจากนี้ยังมีความรู้สึกปวด โดยเฉพาะเวลากลางคืนจะมีอาการปวดบริเวณขา หรืออวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บ ปวดเส้นประสาทต้องรับประทานยาแก้ปวดเป็นประจำ สอดคล้องกับงานวิจัยของกาแล็กเกอร์ (Gallagher, 2001) พบว่าผู้ที่สูญเสียอวัยวะหลังเกิดเหตุการณ์ระเบิด เช่น แขน ขาขาด มีระดับความเจ็บปวดทางระบบประสาทมากกว่าปกติ ส่งผลให้ผู้บาดเจ็บไม่อยากเคลื่อนไหวเพราะจะทำให้ตนเองเจ็บปวดเพิ่มขึ้น จากปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นนี้ ผลทำให้ผู้ให้ข้อมูลมีความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพร่างกายของตนเอง สนใจเรื่องสภาพลักษณะ เริ่มมีการปรับทัศนคติของตนเอง มักมีปัญหาดึกกังวลเกี่ยวกับความแข็งแรงของร่างกาย ความสามารถในการประกอบอาชีพ รวมทั้งปฏิกิริยาของเพื่อนและคนในสังคมที่มีต่อสภาพร่างกายของตน มีความรู้สึกไม่มั่นใจในการที่ออกไปเผชิญกับโลกภายนอก ไม่มั่นใจในการดูแลตนเองและบทบาทในครอบครัว (สมพันธ์, 2541)

3.1.2 เคลื่อนไหวลำบากและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ลดลง

ผู้ได้รับบาดเจ็บ ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ระเบิดทางด้านร่างกาย เช่น มีความพิการของแขนขาและอวัยวะสำคัญอื่นๆ ไม่สามารถเคลื่อนไหวหรือปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่างๆ ได้ตามปกติ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าหลังจากได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิด พบว่าการเคลื่อนไหวลำบาก ไม่สามารถทำงานได้เหมือนเดิมซึ่งเป็นอุปสรรคในการทำงาน และมีความรู้สึกไม่มั่นใจในการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ ชุง, เฟอ์เมอร์, เวอร์เรท, อีสโธป และชุง (Chung, Fermer, Werrett, Easthope & Chung, 2000) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบหลังจากเกิดเหตุการณ์ระเบิด พบว่าร้อยละ 11 มีความพิการของอวัยวะทำให้ขาดความสามารถจะทำอะไรได้ ซึ่งพบว่าผู้ที่ได้รับบาดเจ็บที่มีกระดูกหัก ต้องใช้เวลาในการรักษานาน เช่น กระดูกต้นขาหักต้องใช้เวลาประมาณ 16 สัปดาห์ กระดูกถึงจะติดดี (กิตติ, 2530) ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บมีกระดูกหักมักจะมีควมวิตกกังวลว่าจะพิการหรือใช้อวัยวะส่วนนั้นได้ไม่เหมือนเดิม ซึ่งจากการศึกษาของรัตน และคณะ (2544) เรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดของผู้ป่วยก่อนเข้ารับการผ่าตัดทางศัลยกรรมกระดูก โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า พบว่าผู้ป่วยมีความวิตกกังวลว่าอวัยวะส่วนที่ได้รับบาดเจ็บผ่าตัดอาจใช้งานได้ไม่เหมือนเดิม หรืออาจสูญเสียอวัยวะนั้นไป เนื่องจากผู้บาดเจ็บได้รับผ่าตัดบริเวณแขนและขา ซึ่งเป็นอวัยวะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ และจากลักษณะการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นเฉียบพลัน ผู้บาดเจ็บมีความตื่นตระหนกต่อลักษณะอาการของตนมากกว่าการเจ็บป่วยเรื้อรัง ทำให้ความวิตกกังวลเพิ่มมากขึ้น

3.2 ผลกระทบทางจิตใจ

การได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิดมีผลกระทบโดยตรงแก่ผู้บาดเจ็บ ญาติพี่น้อง และสังคม เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกะทันหัน และไม่สามารถทำนายสถานการณ์ในอนาคตได้ นับว่าเป็นภาวะวิกฤตของผู้บาดเจ็บและครอบครัว จึงมีผลกระทบต่อจิตใจและสังคมทั้งในระดับบุคคลและครอบครัว ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ปฏิกริยาตอบสนองของผู้ที่ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวจากเหตุระเบิดในทันทีที่รู้ว่าผู้ได้รับบาดเจ็บมีการบาดเจ็บทางด้านร่างกาย สูญเสียอวัยวะที่สำคัญ แม้กระทั่งสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ฯลฯ จัดว่าเป็นภาวะวิกฤตต่อผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัว ซึ่งสามารถแบ่งผลกระทบออกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) โกรธ 2) กลัวและหวาดระแวง และ 3) ยอมรับในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังต่อไปนี้

3.2.1 โกรธ

ผู้ให้ข้อมูลมีความรู้สึกโกรธต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า "เราไม่ลืมใจ คุณอารมณ์ไม่ได้ พอมีคนมากระตุ้นจะทำให้เราแค้นเข้าไปอีก เราโกรธ เราหา

คนที่ทำเราไม่ได้ อีกทั้งทางราชการก็ไม่สามารถจับผู้ร้ายมาลงโทษได้ ทุกคนบอกว่าอภัยเขาเถิด คำว่าอภัยนี้แหละที่ทำให้แค้นมาก ทางพระพุทธศาสนาเขาบอกมาให้ปลง ที่อยากจะสวนกลับ คุณลองมาเป็นฉันบ้างสิ คุณจะปลงได้ไหม ทำให้เป็นคนอารมณ์ร้าย จะมองคนในแง่ร้าย ซึ่งต่างจากเมื่อก่อนที่เป็นคนขี้เล่น อารมณ์ดี พูดคุยได้ทั้งวัน” ซึ่งเจริญพร (2542) กล่าวว่าความโกรธเป็นผลกระทบทางด้านจิตใจของครอบครัวในระยะที่ 1 ซึ่งผู้ป่วยบางรายอาจมีการตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในลักษณะที่มีความโกรธ อาจโกรธตนเองหรือคนอื่น ๆ ที่คิดว่าเป็นสาเหตุให้ผู้ป่วยต้องได้รับบาดเจ็บ อาจมีอาการวิตกกังวลร่วมไปกับความเจ็บแค้น อาฆาตพยาบาท บางรายอาจแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับทุกคนที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 กลัวและหวาดระแวง

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้สึกกลัวและหวาดระแวงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังคำบอกเล่าที่ว่า “ในเหตุการณ์วันนั้นมีความรู้สึกกลัวมากกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เนื่องจากไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้นกับตนเอง และมีความรู้สึกกลัวในอาการบาดเจ็บของตนเองว่าจะเป็นอย่างไร เพราะเป็นเหตุการณ์ฉุกเฉินรู้แต่เพียงว่าตนเองต้องได้รับการผ่าตัด” ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความกลัวในระยะแรกนี้ เป็นความรู้สึกที่เกิดร่วมกับความรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่มั่นใจ และไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ความกลัวที่เกิดขึ้นในระยะนี้มักเป็นความกลัวการพลัดพรากหรือการสูญเสียบุคคลที่ตนรักและมีความผูกพัน เป็นความกลัวที่เกิดจากความไม่แน่ใจ (uncertainty) เกี่ยวกับผลการช่วยเหลือของแพทย์และพยาบาล ซึ่งความกลัวจะทวีความรุนแรงมากขึ้นหากเหตุการณ์ยังคงดำเนินต่อไปยาวนาน โดยปราศจากการได้รับข้อมูลจากทีมสุขภาพ (เจริญพร, 2542) ซึ่งการก่อการร้ายมักกระทำเพื่อหวังผลอันดับแรกคือ ความตั้งใจที่จะฆ่าและก่อให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชนทั่วไป ไม่ใช่เพียงแต่ผู้ที่บาดเจ็บจากระเบิดเท่านั้นที่จะมีความหวาดกลัวต่อขบวนการผู้ก่อการร้าย ผลที่คาดหวังต่อมาคือ ทำให้เกิดผลกระทบด้านจิตใจต่อชุมชน ทำลายความเชื่อมั่นในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน ทำลายความเชื่อมั่นของรัฐ (คเชนทร์, 2548) สอดคล้องกับงานวิจัยของกาแล็กเกอร์ (Gallagher, 2001) พบว่าความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมานจากเหตุระเบิดทำให้ผู้บาดเจ็บมีความรู้สึกกลัวความเจ็บปวด กลัวความทุกข์ทรมาน และกลัวการสูญเสีย และต่อมาหลังจากผ่านพ้นในสภาวะวิกฤตเมื่อผู้ป่วยได้รับอนุญาตให้กลับบ้าน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รับรู้เหตุการณ์ในบ้านเมืองยังไม่ปลอดภัย จากประสบการณ์ที่ตนเองได้ประสบด้วยตนเองเลยทำให้ไม่อยากออกจากบ้านโดยไม่จำเป็น แต่ความกลัวหลังจากเกิดเหตุ นั้นพบว่าผู้ป่วยกลัวว่าจะมีเหตุการณ์ระเบิดเกิดขึ้นอีกตามสถานที่ต่างๆ เช่น สถานที่ที่เคยเกิดเหตุห้างสรรพสินค้า หรืองานรื่นเริงต่างๆ ทำให้ผู้ให้ข้อมูลจะพยายามหลีกเลี่ยงและระมัดระวังตัวเองมากขึ้น และความกลัวจะมีอาการร่วมกับความหวาดระแวง เช่น ผู้ที่เคยประสบเหตุระเบิดที่ห้างสรรพสินค้า

คาร์ฟูร์จะรู้สึกไม่อยากจะเข้าใกล้ถึงขยะ เพราะกลัวว่าจะมีระเบิดเหมือนที่เคยประสบ ซึ่งความกลัวและหวาดระแวงจะควบคู่กันไป สอดคล้องกับการศึกษาของยามาดาและ อิซุมิ (Yamada & Izumi, 2002) ศึกษาผลทางด้านจิตใจที่เกิดขึ้นจากผู้รอดชีวิตจากเหตุระเบิดปรมาณูที่ฮิโรชิมาและนางาซากิ จากผลการศึกษาพบว่ายังคงมีอาการวิตกกังวลและกลัวจากเหตุระเบิด และพบว่ามีความวิตกกังวลทางร่างกายที่มีสาเหตุมาจากทางด้านจิตใจในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2.3 ยอมรับในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลยอมรับในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังคำบอกเล่าที่ว่า “ช่วงแรกที่เกิดเหตุใหม่ๆ ก็ยังมีความรู้สึกแย่ๆ กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะเราก็ไม่เคยคิดร้ายใคร แล้วทำไมเราและครอบครัวต้องมาเจอกับเหตุการณ์แบบนี้ด้วย แต่ตอนนี้ความรู้สึกเริ่มดีขึ้นจะไม่คิดมากเหมือนเมื่อก่อนแล้ว ทำใจยอมรับได้แล้ว” สามารถอธิบายได้จากภาวะโศกเศร้าของคูเบอร์รอส ซึ่งอยู่ในระยะที่ 5 ของปฏิกิริยาตอบสนองต่อกระบวนการของผู้ป่วย จะเริ่มมีอาการพัฒนาตนเองโดยให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่จะแก้ไขความพิการ การดูแลซึ่งจะให้การดูแลตนเอง และรับการรักษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพบว่าแต่ละคนจะมีวิธีการตอบสนองต่างกัน ดังเช่นผู้ป่วยรายหนึ่งได้เล่าให้ฟังว่า “ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นการทดสอบจากพระเจ้า” จากอัล-กูราน (ตำรงค์, 2548) กล่าวว่าทุกชีวิตย่อมลี้มรสความตาย และเราจะทดสอบพวกเจ้าด้วยความชั่วและความดี และพวกเจ้าจะต้องกลับไปหาเราอย่างแน่นอน และแน่นอนเราจะทดสอบพวกเจ้าด้วยสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากความกลัว ความหิวและด้วยความสูญเสีย (อย่างใดอย่างหนึ่ง) จากทรัพย์สมบัติ ชีวิต และพืชผล และจงแจ้งข่าวดีแก่บรรดาผู้อดทนเกิด คือ บรรดาผู้ที่เมื่อเคราะห์ร้ายประสบแก่พวกเขาแล้วพวกเขาก็กล่าวว่าแท้จริงเราเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮ์ และแท้จริงเราจะกลับไปยังพระองค์” (ตำรงจากสองโองการข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการทดสอบของอัลลอฮ์ต่อบ่าวของพระองค์นั้นมี 2 รูปแบบ บางคนอาจจะถูกทดสอบในรูปแบบความดี ความสุข ความโปรดปราน เพื่อทดสอบว่าเขาจะรำลึกถึงหรือขอบคุณต่อพระองค์หรือไม่ เขาจะแบ่งปันให้คนรอบข้างหรือสังคมหรือไม่ ในขณะที่บางคนถูกทดสอบด้วยความทุกข์ ความสูญเสียต่างๆ เช่นในเหตุการณ์ระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ ดังนั้นเขาต้องอดทนเพื่อที่จะผ่านการทดสอบ ไม่สิ้นหวังในความเมตตาของอัลลอฮ์เพราะแท้จริงเขาเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮ์ และจะต้องกลับไปยังพระองค์เหมือนบรรดาญาติพี่น้องที่ได้กลับไปหาพระองค์ก่อนแล้วจากเหตุการณ์ครั้งนี้ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลรายนี้ถึงแม้จะได้รับบาดเจ็บมากมาย เช่น ขาขาด ตาบอด และความเจ็บปวดจากแผลทั่วร่างกาย อีกทั้งไม่สามารถทำงานได้เหมือนเดิม ต้องตกงาน แต่เขาสามารถยอมรับและเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับการศึกษาของซุง, เฟอ์เมอร์, เวอร์เรท, อีสโธป และซุง (Chung, Fermer, Werrett, Easthope & Chung, 2000) การศึกษาพบว่า การเผชิญกับปัญหาทางอารมณ์จะเป็นตัวทำนายภาวะวิตกกังวลทางด้านจิตใจ มีกลวิธีเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงการจดจำ

ภาพเหตุการณ์ พบว่าร้อยละ 29 พยายามลบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นออกจากความทรงจำ ร้อยละ 20 พยายามไม่ปล่อยให้ตัวเองเป็นทุกข์โดยพยายามไม่คิดหรือพูดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น พยายามอยู่ให้ห่างไกลจากสิ่งที่จะเตือนใจให้เขาต้องย้อนกลับไปคิดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งกลวิธีการปรับตัวของแต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งบางคนใช้วิธีการกำจัดใจให้ดีเพื่อคนที่รักที่จากไป มองส่วนดีที่เหลืออยู่ อย่าโทษตัวเองและคนอื่น ยึดจิตใจกับศาสนาที่นับถือ และขอความช่วยเหลือจากจิตแพทย์

3.3 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

จากเหตุการณ์ระเบิดทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บมีความพิการของอวัยวะสำคัญของร่างกาย สภาพเช่นนี้ทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง จึงมีผลทำให้การดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลต่อบทบาทในครอบครัวและสังคมด้วย ความพิการที่หลงเหลืออยู่ทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถกระทำบทบาทบิดาหรือมารดา บทบาทการเป็นสามีหรือภรรยา ไม่สามารถกระทำบทบาทในฐานะหัวหน้าครอบครัวที่ต้องทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว ไม่สามารถทำงานหรือประกอบอาชีพได้ดังเดิม บางรายไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม หรือสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตลอด ในสถานการณ์เช่นนี้ผู้ได้รับบาดเจ็บกลับเป็นผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น การได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิดมีผลกระทบในด้านต่างๆ 3 ลักษณะ คือ 1) เปลี่ยนแปลงบทบาททางครอบครัว 2) รายได้ลดลง และ 3) สังคมหดหาย ชีวิตขาดความรื่นเริง ดังนี้

3.3.1 เปลี่ยนแปลงบทบาททางครอบครัว

ผู้ได้รับบาดเจ็บได้รับผลกระทบจากการได้รับบาดเจ็บทำให้บทบาทหน้าที่เปลี่ยนแปลงไป จากคนที่เคยเป็นหัวหน้าครอบครัว หาเงินเลี้ยงครอบครัว กลับต้องมาอยู่บ้านเฉยๆ หรือจากคนที่เคยทำงานได้ แต่ต้องกลับมาทำงานได้ไม่เหมือนเดิม จากเหตุการณ์ระเบิดทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บมีความพิการของอวัยวะสำคัญของร่างกาย สภาพเช่นนี้ทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง จึงมีผลทำให้การดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลต่อบทบาทในครอบครัวและสังคมด้วย ความพิการที่หลงเหลืออยู่ทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถกระทำบทบาทบิดาหรือมารดา บทบาทการเป็นสามีหรือภรรยา ไม่สามารถกระทำบทบาทในฐานะหัวหน้าครอบครัวที่ต้องทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว ไม่สามารถทำงานหรือประกอบอาชีพได้ดังเดิม บางรายไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม หรือสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตลอด ในสถานการณ์เช่นนี้ผู้ได้รับบาดเจ็บกลับเป็นผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น สอดคล้องกับการศึกษาของเชลฟ์ (Shalev, 2004) จากเหตุการณ์ระเบิดในเยรูซาเลม ผู้รอดชีวิตให้ข้อมูลว่าเหตุการณ์

ดังกล่าวยากที่จะหลับตาลงได้ เนื่องจากความรุนแรงและความโศกเศร้าเป็นภาพที่ติดตาตลอดมา และผลการศึกษาพบว่า 23% ผู้ประสบภัยยังคงมีอาการเครียด แต่ผลกระทบต่อภาวะสุขภาพจากเหตุระเบิดในเยรูซาเล็มพบว่า กลุ่มคนพวกนี้มีการตอบสนองทางลบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เขาต้องต่อสู้เพื่อการดำรงชีวิต ทำมาหากินประกอบอาชีพ ดูแลครอบครัวและยังคงมีศักดิ์ศรีของตนเอง

3.3.2 รายได้ลดลง

ผู้ให้ข้อมูลได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ เนื่องจากญาติซึ่งเป็นผู้ดูแลต้องเข้ามาดูแลผู้ป่วยเกือบตลอดเวลาในโรงพยาบาล ทำให้ต้องหยุดงานอาชีพหรือลาออกจากงานประจำ ในขณะที่ค่าใช้จ่ายกลับมีมากขึ้น ทั้งค่าเดินทางระหว่างบ้านกับโรงพยาบาล ค่าใช้จ่ายประจำวันสำหรับญาติ ของใช้ประจำตัวผู้ป่วย รวมทั้งภาระที่ต้องรับผิดชอบเดิมที่บ้าน แม้ส่วนใหญ่จะได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งทุนการศึกษาบุตร แต่ก็ไม่มีเงินเหลือพอที่จะใช้จ่ายได้ตามปกติ

เหตุการณ์ระเบิดส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากการบาดเจ็บและความพิการย่อมทำให้เกิดความสูญเสีย ถึงแม้ว่าแรงงานที่พิการบางส่วนจะยังคงทำงานได้ แต่รายได้และประสิทธิภาพการทำงานลดลง ความพิการบางประเภทอาจจะสูญเสียทั้งอาชีพและรายได้ทั้งหมด ต้องเผชิญกับปัญหาทางเศรษฐกิจและต้องพึ่งพาผู้อื่น ก่อให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจ เมื่อผู้ได้รับบาดเจ็บไม่สามารถดูแลตนเองได้ก็ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ครอบครัวจึงต้องรับภาระค่าใช้จ่าย อีกทั้งผู้ดูแลผู้ได้รับบาดเจ็บก็เป็นสมาชิกครอบครัวอีกคนที่ต้องหยุดประกอบอาชีพอื่นใดขณะให้การดูแลผู้ได้รับบาดเจ็บ ดังนั้นสมาชิกคนอื่นก็จำเป็นต้องประกอบอาชีพเลี้ยงดูและช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้ดูแล

3.3.3 สังคมหดหาย ชีวิตขาดความรื่นเริง

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากการได้รับบาดเจ็บ และเหตุการณ์ดังกล่าวอยู่ในความทรงจำมีผลทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บกลัวที่จะออกไปนอกบ้าน ความสนุกสนานในชีวิตเปลี่ยนแปลง เช่น ไม่กล้าออกนอกบ้าน ไม่ได้ไปพบปะกับเพื่อนๆ เหมือนก่อน จะออกจากบ้านเมื่อจำเป็นเท่านั้น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “หลังเกิดเหตุการณ์ ในที่ชุมชน ตามเทศกาล สถานที่ต่างๆ จะเงียบไปเลยครับ จะไม่ไปอาจเนื่องมาจากเหตุการณ์นี้ แค่เดินดูของเทศกาลสงกรานต์ ปีใหม่ก็ไม่ได้ไปจะไปเที่ยวห้างวันธรรมดา เสาร์-อาทิตย์จะไม่ไป” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลอีกรายกล่าวว่า “เรื่องของสังคม เราไม่อยากจะไปเสวนาสังสรรค์อีกแล้ว ที่ไหนเสียงดังไม่ได้ ไม่ไปงานเลี้ยง, งานแต่งงานไม่ไปเลย

งานศพก็ไม่ไปเป็นเวลา 1 ปีแล้ว คือเวลามันกระทบเข้ามา ถ้าคนเยอะๆ เวียนหัว ราคาคงที่จะตอบ เพราะคนต้องถามเยอะ คนถามคุณก็ต้องเล่า ถ้าไม่เล่าก็หาว่าบ้า เล่ามากก็เหนื่อย”

สอดคล้องกับการศึกษาของ Chung และคณะ (Chung et al., 2000) พบว่าการเผชิญกับปัญหาทางอารมณ์จะเป็นตัวทำนายภาวะผิดปกติทางด้านจิตใจที่สำคัญ เช่น ทหารในสงครามอิสราเอลและสงครามอ่าวเปอร์เซียเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นช่วงๆ ร้อยละ 29 บอกว่า ยังจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน ร้อยละ 20 บอกว่าเมื่อเห็นอะไรที่ผิดปกติก็จะเชื่อมโยงไปสู่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความรู้สึกไม่ต้องการไปเผชิญกับเหตุการณ์เดิมๆ อีกต่อไป

4. กระบวนการจัดการการบาดเจ็บและระบบบริการการช่วยเหลือที่ต้องการ

เหตุการณ์ระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ ขณะเกิดเหตุการณ์ผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัว มีกระบวนการจัดการการบาดเจ็บ และระบบบริการช่วยเหลือที่ต้องการที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนะวิธีการหรือระบบบริการที่ต้องการ ดังต่อไปนี้

4.1 กระบวนการจัดการการบาดเจ็บ

หลังเกิดเหตุการณ์ลอบวางระเบิด ผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายพยายามหาวิธีการแก้ปัญหาเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำ หรือแก้ไขปัญหาลดท้นจากความทุกข์ทรมาน พร้อมทั้งวางแผนในอนาคตของตนและครอบครัว ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคลและแต่ละสถานการณ์ โดยสามารถสรุปวิธีการจัดการกับปัญหาได้ 2 วิธี ดังนี้

4.1.1 การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง พบว่าผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายต่างก็เลือกวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน เพราะปัญหาแต่ละครอบครัวแตกต่างกัน สำหรับปัญหาทางสุขภาพทางกาย เช่น ภายหลังจากการกลับไปพักฟื้นตัวที่บ้านก็จะมีปัญหาเรื่องการปวดระบบประสาทของแผลที่ถูกระเบิด ก็จะพยายามแก้ไขด้วยการรับประทานยาแก้ปวด การหลบหลีกสถานการณ์ความตึงเครียดจากการผ่อนคลายความตึงเครียดด้วยการยึดหลักทางศาสนา ซึ่งพบว่ากรแก้ไขปัญหานั้นในแต่ละรายจะแตกต่างกันและหลากหลาย

วิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลพยายามหาทางออกให้กับตนเองเพราะรู้สึกเกรงใจผู้ดูแลหรือบุคคลรอบข้าง และคิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถจัดการด้วยตนเองได้

4.1.2 การบอกเรื่องราวกับบุคคลอื่น

การบอกเรื่องราวกับบุคคลอื่น ผู้ให้ข้อมูลได้บอกเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาที่ตนเองไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และหาทางวางแผนเพื่อความอยู่รอดของคนในครอบครัว อีกทั้งปัญหาทางสุขภาพที่ยังไม่หายสนิท ทำให้ต้องไปรับคำปรึกษาจากแพทย์ผู้ดูแล

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ใช้วิธีการหลากหลายวิธี โดยมักเริ่มต้นแก้ปัญหาด้วยตนเองก่อน หากไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองจะขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ซึ่งได้แก่ บิดามารดา ภรรยาหรือสามี เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง บุคคลที่เป็นที่เคารพหรือตำราวจ โดยคิดว่าบุคคลดังกล่าวสามารถช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้ ความช่วยเหลือดังกล่าว เช่น การดูแลสมาชิกในครอบครัวระหว่างรับการรักษา การจัดหางานพิเศษจากการที่ไม่สามารถประกอบอาชีพเดิมได้จากความพิการ ปัญหาสุขภาพที่ไม่หายเป็นปกติ เป็นต้น

4.2 ระบบการช่วยเหลือที่ต้องการ

เหตุการณ์ระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ ขณะเกิดเหตุการณ์ผู้ได้รับบาดเจ็บต่างก็พยายามช่วยเหลือตนเองและครอบครัว และนอกจากนี้ก็มีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่เข้าไปให้ความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนนำผู้ได้รับบาดเจ็บออกมาจากที่เกิดเหตุ การนำส่งโรงพยาบาล ระบบการช่วยเหลือหลังเกิดเหตุ และวิธีการรับการดูแลอย่างต่อเนื่อง แต่การช่วยเหลือดังกล่าวยังมีส่วนที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการอย่างแท้จริงของผู้ประสบเหตุระเบิด โดยสามารถแบ่งระบบการช่วยเหลือที่ต้องการดังนี้ คือ 1) ให้มีการดูแลอย่างต่อเนื่อง 2) ให้มีระบบจำแนกความช่วยเหลือรายบุคคลที่ชัดเจน 3) ให้มีสิทธิเลือกสถานพยาบาล และ 4) ให้มีระบบการนำส่งที่รวดเร็ว ดังนี้

4.2.1 ให้มีการดูแลอย่างต่อเนื่อง

ผู้ให้ข้อมูลทั้งผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัว ต้องการการดูแลอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะมีผู้เข้ามาให้การช่วยเหลือหลายฝ่าย แต่สำหรับคำปรึกษาพยาบาลจะมีสถานที่ที่เกิดเหตุเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งบางทีก็จะมีสัญญาณในการสิ้นสุดคำปรึกษา แต่สำหรับผู้ได้รับบาดเจ็บบางรายยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้ารับการรักษอย่างต่อเนื่อง เช่น ขาขาดต้องได้รับการบำบัดทางกายภาพ มีแผลกดทับจากการนอนนานๆ ต้องมีการรักษาต่อ อาการชาของขา การติ่งรังของเนื้อเยื่อ หรือแม้กระทั่งอาการทางจิตซึ่งต้องการให้มีหน่วยบำบัดเข้าไปให้การช่วยเหลือ สอดคล้องกับการศึกษาของวัตส์ (Watts, 2000) พบว่าผู้ประสภภัยจากเหตุระเบิดยังคงมีอาการผื่นร้ายถึงเหตุการณ์วันถูกระเบิด แม้เวลาจะผ่านมานานถึง 55 ปี และนอกจากนี้ยังพบการศึกษาของชาเลย์ (Shalev, 2004) ศึกษาเกี่ยวกับเหตุการณ์ระเบิดในเยรูซาเลม ผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์กล่าวว่า เป็นเหตุการณ์ที่

ยากจะหลับตาลืมได้ เนื่องจากความรุนแรงและความโศกเศร้าเป็นภาพที่ติดตาตลอดมา และผลการศึกษาพบว่า 23% ผู้ประสบภัยยังคงมีอาการเครียด 6-9% มีอาการรุนแรง แต่ส่วนใหญ่จะมีอาการเล็กน้อย แต่อย่างไรก็ตามมีผลกระทบต่อภาวะสุขภาพ

นอกจากนี้มีการศึกษาของยามาดา และอิซุมิ (Yamada & Izumi, 2002) เกี่ยวกับผลทางด้านจิตใจที่เกิดขึ้นจากผู้รอดชีวิตจากเหตุระเบิดปรมาณูที่ฮิโรชิมาและนางาซากิ ระยะเวลาหลังจากเกิดเหตุการณ์เป็นเวลา 20 ปี จากผลการศึกษาพบว่ายังคงมีอาการวิตกกังวลอยู่ และภาวะผิดปกติทางร่างกายที่มีสาเหตุทางด้านจิตใจในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้ประสบภัยที่อาศัยอยู่ในเมืองในขณะเกิดเหตุระเบิดกับผู้ที่ไม่อยู่ในเมือง อาการที่ปรากฏยังขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านอายุ เพศ และที่อยู่อาศัย นอกจากนี้พบว่าโรคทางระบบประสาทและบาดแผลเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอาการของความวิตกกังวล และอาการทางกายที่มีสาเหตุมาจากจิตใจ และมีความสัมพันธ์กับการเสียชีวิตของบุคคลในครอบครัวจากเหตุการณ์ดังกล่าว โดยสรุปอาการวิตกกังวลและอาการทางกายอันเนื่องมาจากสาเหตุทางด้านจิตใจยังคงมีเพิ่มสูงขึ้น แม้ว่าเหตุการณ์จะผ่านพ้นไปเป็นเวลา 17-20 ปีแล้วก็ตาม เป็นตัวบ่งชี้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อภาวะจิตใจในระยะยาวและปัญหาทางด้านจิตใจที่ปรากฏมีความสัมพันธ์กับอาการทางกายที่ปรากฏ

4.2.2 ให้มีระบบจำแนกความช่วยเหลือรายบุคคลที่ชัดเจน

จากเหตุระเบิดพบว่า ผู้ได้รับบาดเจ็บต้องการความช่วยเหลือระบบจำแนกความช่วยเหลือรายบุคคล เนื่องจากในขณะเกิดเหตุในระยะแรกความช่วยเหลือส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปค่ารักษาพยาบาล เงินปลอบขวัญ และการค่าเล่าเรียนบุตร แต่ผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้ดูแลแต่ละครอบครัวมีผลกระทบและความต้องการการช่วยเหลือที่ต่างกัน ซึ่งในขั้นต้นต้องการหน่วยงานมาคัดกรองความช่วยเหลือเพื่อจะได้ตอบสนองตรงตามความต้องการของผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัว ซึ่งการเข้าไปคัดกรองผู้ป่วยในเรื่องของการช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมเหล่านั้นก็จะทำให้ผู้ป่วยและครอบครัวได้รับความช่วยเหลือที่ตรงกับความต้องการ เป็นต้น

4.2.3 ให้มีสิทธิเลือกสถานพยาบาล

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า ขณะเกิดเหตุนั้นได้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก ซึ่งการนำส่งโรงพยาบาลได้รับการช่วยเหลือจากโรงพยาบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่ได้เป็นผู้ตัดสินใจในการเลือกสถานบริการในการรักษา

ในระบบการช่วยเหลือแบบอุปถัมภ์จากเหตุระเบิดในครั้งนี้ส่วนใหญ่ผู้ได้รับบาดเจ็บจะถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลที่ใกล้จุดเกิดเหตุมากที่สุด เนื่องจากจำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก ทำให้การคัดกรองหรือการสอบถามความสมัครใจที่จะให้นำส่งนั้นขาดหายไป แต่เมื่อ

ผู้ได้รับบาดเจ็บถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลจึงจะมีการทำงานอย่างมีระบบ จะมีหน่วยคัดกรองผู้ป่วยไปตามโซนต่างๆ แล้วจะมีการสอบถามถึงความสมัครใจหลังจากได้รับการดูแลเบื้องต้นเมื่อผู้ป่วยปลอดภัย ซึ่งในเหตุการณ์ระเบิดครั้งนี้ได้มีผู้บาดเจ็บหลายรายที่ชอย้ายไปโรงพยาบาลที่ตนเองมีบัตรหรือตามสิทธิที่ต้องการ

4.2.4 ให้มีระบบการนำส่งที่รวดเร็ว

ผู้ให้ข้อมูลบางรายให้ข้อมูลเกี่ยวกับการนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลล่าช้า ราวานประมาณ 30 นาทีกว่ารถจะนำตัวผู้ได้รับบาดเจ็บส่งโรงพยาบาล แต่เนื่องจากวันเกิดเหตุมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 2 แห่งในอำเภอเมืองหุดใหญ่ และการนำตัวผู้ได้รับบาดเจ็บส่งโรงพยาบาลนั้นต้องมีการนำตัวผู้ที่ได้รับบาดเจ็บสาคส่งไปก่อน ซึ่งอาจทำให้ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อยหรือปานกลางต้องคอย ซึ่งทำให้เห็นวาระบบบริการล่าช้าไปเนื่องจากมีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก ดังนั้นจึงควรมีการทบทวนแผนปฏิบัติการหุดหมู่ ซึ่งสอดคล้องกับค่ากล่าวของแม็คคอกทริท และแมตทัมมัล (McCaughrin & Mattammal อ้างตาม จุฬาลักษณ์, 2547) ที่ว่าแผนเป็นสิ่งสำคัญในการตอบสนองที่มีประสิทธิภาพ และการซ้อมแผนอย่างสม่ำเสมอจะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะแผนแสดงถึงการเตรียมพร้อม ในขณะที่การซ้อมแผนจะเป็นโอกาสที่จะทำให้ได้เรียนรู้แผนเหล่านั้นก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ขึ้น ซึ่งการเตรียมพร้อมพร้อมรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินของโรงพยาบาล จะช่วยให้การดูแลผู้ป่วยมีความสะดวกคล่องตัว (และแม้ว่าการซ้อมแผนจะไม่ใช่เหตุการณ์จริง แต่การวางแผนล่วงหน้าและการซ้อมแผนจะเป็นสิ่งที่ประเมินค่ามิได้ ดังนั้นควรมีการปรับปรุงแผนและซ้อมแผนอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้การให้ข้อมูลเมื่อบุคคลประสบกับสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน โดยที่ไม่มีการเตรียมตัวเตรียมใจที่จะเผชิญกับเหตุการณ์เหล่านั้น มักก่อให้เกิดความวิตกกังวลอย่างรุนแรง และมีความตึงเครียดมากในเวลาอันรวดเร็ว (วิจิตร, 2544) ดังนั้นในที่ที่ช่วยเหลือในที่เกิดเหตุต้องแจ้งให้ทราบว่าจะดำเนินการนำผู้ป่วยไปโรงพยาบาลใด และบุคคลกลุ่มไหนที่จะต้องรับนำตัวส่งโรงพยาบาลก่อน เพราะช่วยบรรเทาความกลัว ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้น เนื่องจากคำพูดที่ช่วยปลอบประโลมจิตใจจะช่วยให้จิตใจที่ว้าวุ่น สับสนสงบลง มีกำลังใจที่เข้มแข็งพร้อมที่จะต่อสู้กับวิกฤตการณ์ที่กำลังประสบ